

EDITORIAL

La Diada, inici d'una nova època

Cinc autobusos plens de moianesos van sortir en direcció a Barcelona el passat Onze de Setembre per assistir a la manifestació per la independència de Catalunya i per reivindicar el seu dret a decidir. Segurament alguns d'ells havien estat presents al matí en els diversos actes organitzats a Moià arran de la Diada, d'alguns dels quals aquest any es va variar l'horari per a facilitar la concurrència a la concentració de la Ciutat Comtal.

Es notava a través dels petits detalls, o potser no tan petits, que aquesta Diada seria diferent de les altres. Es percebia en els balcons de les cases i en les façanes dels edificis, on hi havia més estelades que senyeres. Es feia present quan et deien que s'havia llogat un altre autobús per a anar a la manifestació perquè amb quatre no n'hi havia prou. Es notava en l'impuls de la gent i en les seves ganes de moure's i participar, tot i el desànim general per la situació econòmica i la desafecció política.

Un milió i mig de persones —segons dades oficials del Departament d'Interior de la Generalitat— van omplir els carrers de Barcelona, superant les expectatives i convertint la Diada del 2012 en un dia històric. Una jornada memorable no solament per les xifres d'assistència, sinó també pel missatge inequívoc de la població:

la independència. Un crit tan clar que es va convertir en el desencadenant d'una il·lusió col·lectiva que, en aquell moment, semblava que ningú no podia aturar.

La concentració de l'Onze de Setembre ha estat un punt d'inflexió: ha acostat de cop allò que es veia llunyà, i ha fet que la veu de molts catalans —més del 20%— traspasés els carrers i arribés fins al Parlament. Ha actuat de catalitzador d'un procés, el de la independència, que semblava no arrencar mai i que ara, en canvi, sembla desbordar els polítics catalans i els espanyols. Ha propiciat que els partits adoptin posicions clares, algunes més creïbles que d'altres, i abandonin per uns moments l'ambigüïtat de la qual acostumen a fer gala.

És cert que el partit polític que està al capdavant de la Generalitat no porta en el seu programa electoral la independència i que no va escoltar, en el seu moment, els milers de persones que es van sortir a manifestar en contra de les retallades, però també és cert que ha sabut liderar aquest moviment, malgrat que potser sigui perquè no li ha quedat altre remei. Ara per ara no sabem si el futur de Catalunya és el de convertir-se en un estat propi; però, si la ciutadania ho vol, cal caminar tots junts i alhora.

ÍNDEX

Editorial	3
Vida municipal	5
Moià contra la xenofòbia. <i>E. Permanyer</i>	5
Plens de l'Ajuntament de Moià	6
Moià reclama els seus «papers» de Salamanca. <i>J. Clarà</i>	7
Incompliment d'un acord? <i>A. Lozano</i>	7
Optimisme desnatat. <i>D. Rimoldi</i>	9
Carta oberta a en Francesc Armengol, secretari. <i>V. Marcet</i>	10
Les entitats informen	12
Units per la Fam	12
Museu de Moià	13
Biblioteca de Moià	14
Rusc-Avets / Hospital-Residència	15
Ràdio Moià / L'Esplai	16
Actes i esdeveniments	17
La Cadira torna a escena. <i>J. Font</i>	17
XXI Festa Bastonera de Moià. <i>E. Vilardell</i>	18
Festa Barroca i Diada Nacional	19
La Diada a Moià, evolució d'una celebració. <i>J. Font</i>	22
La Marxa cap a la Independència. <i>M. Capdevila</i>	25
Moianès	28
Notícies de l'Estany. <i>M.E. Esparó</i>	28
Marina Berdalet exposa a Manresa. <i>J. Font</i>	30
Cinc anys fent orquestra. <i>Ass. Orquestra de Collsuspina</i>	31
Perfils	32
Anna Ma. Molera, esperantista. <i>R. Portet</i>	32
Ramon Soler i Artigas, caminaire. <i>E. Permanyer</i>	35
Miscel·lània	38
L'enyorança d'altres Festes Majors. <i>A. Cantó</i>	38
50! Nats el 62. <i>A. Arisa</i>	40
Indrets	41
Caminades pel Moianès. <i>S. Padrís</i>	41
Esglésies d'Oló. <i>J. Roca</i>	42
Una mica d'història	43
Les últimes neveres amb barres de gel. <i>J. Carrera</i>	43
Publicacions	45
Breus	48
Moviment demogràfic / Sopa de lletres	49
Dades meteorològiques / Miscel·lània	50



*Estelada al Grony
(fot. Joan Oliveras)*

LA TOSCA Can Carner. Joies, 11-13 - 08180 Moià · tel. 938 207 600 · latosca@latosca.org · www.latosca.org

Consell de Redacció: Mercè Bigorra, Jaume Clarà, Josep Font, Albert Lozano, Elvira Permanyer, Roser Portet, Josep Rúaix, Ramon Tarter, Elvira Vilardell

Administració: Eduard Gómez

Impressió: Winihard Gràfics, Moià

Disseny de la revista: Soldevila. Disseny i Comunicació

DL B-4501-1983 — ISSN 2014-51660, 2014-51760 (versió digital) 8 números l'any. Preu de l'exemplar: 4'5 euros

LA TOSCA és membre
de l'Associació Catalana
de la Premsa Comarcal

Edita: ASSOCIACIÓ CULTURAL
MODILIANUM

Amb el suport de



Generalitat de Catalunya
**Departament
de la Presidència**

VIDA MUNICIPAL

Moià contra la xenofòbia

Elvira Permanyer

El divendres 7 de setembre, al Jutjat de Pau de Moià i davant el jutge suplent, Sebastià Padrís, tingué lloc l'acte de conciliació entre el reporter i escriptor Xavier Rius i el polític Josep Anglada, president de Plataforma per Catalunya (PxC), arran de la querrela d'aquest últim per injúries i calúmnies aparegudes, segons ell, en el llibre *Xenofòbia a Catalunya*, editat l'any passat i presentat a Moià a finals d'any (vegeu LA TOSCA del mes de gener). Un grup de moianesos, en nom de les seves associacions, van donar suport a l'arribada del periodista i el seu advocat.

Xavier Rius i Sant, que ha col·laborat, al llarg de la seva dilatada tasca informativa, en diversos diaris i setmanaris —*El Observador*, *El País*, *El Independiente*, *El Mundo*, *El Periódico*, *Avui*, *Nou Diari*, *El Triangle*—, és un especialista en l'estudi dels moviments xenòfobs i d'extrema dreta que estan apareixent al nostre país. Les seves investigacions, i la tasca informativa i de conscienciació social que està fent, li han comportat amenaces i denúncies diverses per part d'aquests grups.

Tot fa pensar, però, que, observant les denúncies presentades al cap d'un any de la publicació del llibre, solament es pretén espantar, coaccionar i condicionar l'expressió pública de les opinions i la capacitat d'anàlisi i informació en temes tan sensibles com són la xenofòbia i l'extrema dreta.

Arran de la querrela i el preceptiu acte de reconciliació, abans de formalitzar la denúncia al Jutjat de Manresa —fet que es va produir el dia 26 de setembre—, divuit entitats moianesenques van signar un document, elaborat a iniciativa de l'Associació Cultural Modilianum, en el qual es manifestava públicament el suport i la solidaritat al periodista moianès Xavier Rius i alhora es denunciaven les accions contra la llibertat d'expressió, interpretant que l'acte del divendres dia 7 a Moià va ser una acció mediàtica d'un polític per generar polèmica, mostrar la seva força i expandir les seves idees xenòfobes. El document també fou subscript pel ple de l'Ajuntament de Moià, amb l'única abstenció de la regidora Glòria Mascaró.



Grup de moianesos que se solidaritzaren amb Xavier Rius (fot. E. Permanyer)

Plens de l'Ajuntament de Moià

Ple del 7 de juny del 2012

- S'aproven les xifres de població a dia 1 de gener del 2012, amb la xifra de 5.795 habitants (2.929 homes i 2.866 dones).

- S'aproven modificacions de crèdit del pressupost del 2012. El regidor d'Hisenda, Ramon Crespiera, explica que aquest any, igual que l'anterior, es treballa amb el pressupost prorrogat. Aquesta decisió s'ha pres en funció del treball suplementari que ha representat la realització del Pla d'Ajustament que demanava el Ministeri d'Hisenda (i que no ha estat aprovat per raó, bàsicament, de l'elevat endeutament de l'Ajuntament i de les fortes obligacions que això comporta) i com a conseqüència que encara no se saben com s'han de comptabilitzar les obligacions derivades dels pagaments que ha fet l'Estat als proveïdors de l'Ajuntament, per un import de 7'9 milions d'euros. Les modificacions de crèdit són simplement, en paraules de Crespiera, una reordenació de partides comptables dels capítols I (personal) i II (despeses corrents) amb l'objectiu de poder comptabilitzar correctament tota la despesa d'aquests conceptes. Al marge de l'acord, però, i amb l'objectiu d'aconseguir l'estalvi pressupostari acordat, es faran unes retencions o indisponibilitats de crèdit per import de 542.060 euros en el capítol I i uns 35.000 en el capítol II, que representen un 16'8% i un 6%, respectivament.

- S'aprova l'adhesió a la iniciativa de l'Ajuntament de Gavà de promoure la compatibilitat total de al baixa temporal per maternitat o paternitat amb el dret al vot dels càrrecs electes locals i comarcals.

- L'alcalde dóna compte de l'acumulació temporal de les funcions delegades de Cultura, Festes i Tradicions en la regidora

Maria Tarter, durant el període previst de baixa de Josep Martínez; del cessament com a interventora accidental de Montserrat Viladrich, que serà efectiu quan s'incorpori el nou, Lluís Solé, per al qual es demana a l'Ajuntament de Manlleu, d'on ocupa també el lloc d'interventor, que autoritzi l'acumulació de funcions.

Ple del 5 de juliol del 2012

- S'aprova la modificació de les ordenances fiscals que regulen els preus públics de l'Escola de Dansa i de l'Escola Bressol.

- S'aprova inicialment l'ordenança municipal reguladora de la creació i funcionament del registre electrònic municipal.

- S'aprova la creació de la Seu Electrònica de l'Ajuntament de Moià.

- S'aprova el canvi de periodicitat de les sessions del ple municipal, que a partir d'ara es convocaran, amb caràcter ordinari, el primer dijous de cada dos mesos a 2/4 de 9 del vespre.

- S'aprova la creació de la Comissió Informativa del Ple, integrada per tots els membres de la corporació.

- S'aprova l'inici del procediment d'investigació de les possibles irregularitats que han portat el consistori a la greu situació econòmica actual, amb la contractació, prèvia consignació pressupostària adequada i suficient, dels serveis professionals d'un bufet d'advocats, fixant com a data límit d'aquestes actuacions el dia 31 de juliol d'aquest any.

- L'alcalde dóna compte del nomenament com a interventor amb acumulació de plaça de Lluís Solé, i de l'aprovació del manual de funcions i obligacions dels usuaris en matèria de protecció de dades de caràcter personal.

Moià reclama els seus «papers» de Salamanca

Jaume Clarà



Representants municipals amb Josep Cruanyes, a Ca l'Ardiaca (fot. ICUB)

En un acte realitzat a l'Arxiu Històric de Barcelona (ca l'Ardiaca) el dijous 4 d'octubre, es presentà l'acció conjunta promoguda per la Comissió de la Dignitat, amb la qual els ajuntaments de Barcelona, Gandesa, Igualada, Moià, Reus, Sant Joan les Fonts, Sort, Tarragona, Valls i Vic reclamen al Ministeri de Cultura espanyol la restitució dels documents pertanyents als arxius institucionals de cada ajuntament que van ser requisats en acabar la guerra civil per la Delegación del Estado para la Recuperación de Documentos i que estan retinguts fins ara a l'Arxiu Ge-

neral de la Guerra Civil, a Salamanca. El consistori moianès estigué representat en l'acte pel regidor de Cultura, Josep Martínez.

La Comissió de la Dignitat, encapçalada per Josep Cruanyes, promou el retorn de tots els documents expoliats a particulars i institucions catalanes, incloent-hi els de les corporacions locals. A més dels municipis presents en l'acte, en les darreres recerques realitzades a Salamanca també se n'han localitzat de Sallent, Sant Cugat del Vallès, Vilanova de Segrià i Vilanova i la Geltrú.

Incompliment d'un acord?

Albert Lozano

L'article d'opinió que esteu llegint ha estat redactat el dia 4 d'octubre. El contingut es fonamenta, òbviament, en les informacions aparegudes i fets ocorreguts fins aquest dia.

La diferència entre un article d'opinió i una notícia recau en la inserció del punt

de vista del periodista sobre un fet noticiable. Aquest ha d'estar fonamentat en fets empírics i dades reals.

Els fets empírics i dades reals són els següents: primer, el dia 5 de juliol el ple de l'Ajuntament va aprovar per unanimitat posar a disposició d'un bufet d'advoc-

cats el material necessari per a depurar presumptes responsabilitats en la gestió dels anteriors governs encapçalats per Josep Montràs que es puguin considerar la causa d'haver generat el deute actual de Moià. En el ple es va marcar una data límit per a tenir contractat el bufet: el 31 de juliol. Aquest dia no hi havia cap bufet contractat; per tant, no es va complir el que s'havia acordat en el ple per unanimitat. Aquest fet va provocar que a les xarxes socials s'encetés una mena de *conspiranoia*, la qual afirmava que hi podria haver un pacte per a fer oblidar l'acord del ple de principis de juliol; si bé un contraargument pot ser que es va acordar contractar un bufet «prèvia consignació pressupostària adequada i suficient», i que sapiguem no hi ha hagut la consignació pressupostària, pas previ a la contractació.

Una altra dada real són les afirmacions de Montràs en l'entrevista del número anterior de LA TOSCA, respecte a l'inici de les investigacions per presumptes irregularitats: «Estic molt tranquil. En certa mesura, me n'alegro per tal de sortir d'aquests rumors que s'han creat. No crec que ni jo ni cap membre del meu consistori en surti malparat [...], serà la manera de posar fi a aquesta instigació constant, d'algun grup més que d'un altre, i serà la manera de posar fi a aquests rumors», deia Josep Montràs en una de les seves respostes. Llavors, un servidor es pregunta: quin problema hi ha, doncs?

Més informació per a posar en context tot plegat, van ser les declaracions a *Regió7* del dia 2 d'agost de l'actual alcalde, Dionís Guiteras, respecte a l'incompliment de la data límit per a posar en marxa les presumptes irregularitats: «Hem complert el compromís que teníem, que era el d'iniciar els tràmits. El que és clar és que els temes que pensem que no han estat ben fets o que poden haver provocat un perjudici per al poble els posarem en

coneixement dels estaments competents, com poden ser el Tribunal de Comptes o la Fiscalia, però està per concretar si caldrà fer-ho a través d'un bufet o directament.» Certament, els tràmits estaven iniciats, però el dia 31 no hi havia cap bufet contractat. Tampoc no es disposa d'informació respecte al tema. Sembla, però, que la voluntat seria la d'anar a la Fiscalia directament.

El problema no és el color polític del bufet d'advocats, sinó, segons una font d'AraMoià, «de concepte i de fons». Pel que fa a fonts d'Entesa, els advocats consultats han advertit que moltes coses poden prescriure aquesta mateixa tardor i que, per tant, s'estaria «refredant» el tema, però això sí, són especulacions.

El que no és una especulació i sí una realitat és que a l'hora de redactar aquest article he buscat les fonts d'informació més diverses i àmplies del ventall polític de Moià que m'informessin sobre el tema. M'he posat en contacte amb tots i cada un dels partits polítics representats i no representats en el consistori. La resposta de cada un d'ells —excepte el PSC, que no en sap res— ha estat el silenci, el «regat com fa Messi» o la manca de rumb d'algun partit. Quan he demanat de trobar-me o parlar del tema ho he fet en nom de LA TOSCA, no en nom propi. Crec que és un tema prou important per a no deixar-lo en l'oblit. Per higiene democràtica i pel respecte que es mereix la voluntat representada en el consistori moianès, estaria bé aclarir els dubtes. I la voluntat no és buscar culpables, sinó, com s'ha dit des del ple del 5 de juliol, saber què ha passat i com poder corregir les errades perquè no es tornin a repetir.

Potser un servidor quedarà en evidència i entre la redacció de l'article —avui 4 d'octubre— i la seva publicació hauran aparegut informacions, declaracions i posicions oficials respecte al tema i, per tant, l'actual escrit quedarà obsolet.

Optimisme desnatat

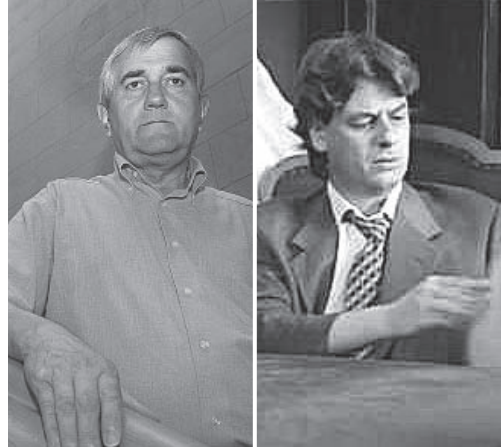
Dídac Rimoldi Camí

Tinc la impressió que Moià viu en un optimisme desnatat, cosa que em preocupa per diverses raons passades, presents i futures.

Em sembla que ningú no em desmentirà que ser optimista davant una dificultat pot ser clau per a poder-la superar. Per tant, en aquesta reflexió no qüestionaré l'optimisme, la il·lusió i l'esperança en què Moià s'ha vist submergit el darrer any i escaig després de les últimes eleccions municipals. Més aviat al contrari, tenim un dels ingredients bàsics per a sortir del forat!

Per què desnatat? A veure si em puc expressar sense ferir sensibilitats, d'una forma clara i contundent. Amb aquest terme vull fer referència al fet que, més enllà d'endregar l'economia del dia a dia i d'altres accions puntuals dels regidors i regidores, d'entitats socials i culturals del poble en general, en tot un any no s'ha afrontat d'una forma clara i determinant el principal problema del nostre Ajuntament: el deute (passat, present i futur). No s'ha iniciat cap tràmit seriós per investigar com Moià ha arribat a estar tan endeutat: ha estat un problema de mala gestió?, poc control?, especulació per part de les entitats financeres?, malversació de fons públics? Per altra banda, avui com avui, no s'ha resolt tampoc què s'ha de fer amb el deute: cal tornar-lo íntegrament?, com es podrà tornar?

Durant aquesta legislatura s'ha dit que la comarca ja la teníem i que era la solució de tots els nostres problemes, després que un refinançament quasi enllestí amb les entitats financeres ens treia de l'ofec que viuen les arques municipals, que una optimització i millor organització del conjunt de l'Ajuntament era clau per a l'eficiència i l'estalvi, que s'investigaria el passat per depurar responsabilitats... De moment, cada una d'aquestes promeses



o fets, en el seu moment consumats, han estat fum i s'han esvaït d'un dia a l'altre passant a l'oblit col·lectiu!

Seria bo un optimisme recolzat en fets reals i contundents, agafant el bou per les banyes. Per què aquesta ambigüitat?

Un compromís per part dels ciutadans real, recolzant l'acció de l'equip de govern des del carrer més enllà dels moments festius i culturals, seria fantàstic, però per què ho hem de fer si donem la sensació que tot està «sota control», que tot s'està fent i es farà?

Recordo que en alguna de les notícies aparegudes durant aquest any i escaig es deia que els ciutadans estaven entregats als carrers escombrant i netejant! Doncs per què no? Seria genial una gran implicació en la gestió municipal, un compromís constant dels vilatans generant nous mecanismes de cooperació, participació, compromís social, autogestió... incloent-hi tant el teixit associatiu com el petit empresari local!

Per això no ens podem estalviar l'exercici de revisar, aprendre i afrontar el passat. Només així, des del meu punt de vista, podrem viure amb esperança i il·lusió el present, amb garanties de construir un futur d'optimisme sense adjectius per a Moià.

Carta oberta a en Francesc Armengol, secretari de l'Ajuntament de Moià

Víctor H. Marcet

Benvolgut Francesc: Segurament et sorprendrà aquesta carta. Molt sincerament et confesso que a mi també. No hauria pensat mai sentir —qui sap si per un deure moral, de responsabilitat o per coherència— la necessitat d'escriure-la. I encara que impliqui compromís, tampoc no ha de semblar una actitud tan estranya. O no és un repte i un risc escalar una muntanya? Penso que pot ser una bona manera —una de tantes— de sentir-se realitzat i útil en la vida, servint la comunitat a què pertany. De poc serveix, penso, murmurar, criticar o tafanejar per places o cantonades. El que cal és fer crítica constructiva, com la que jo pretenc, sense ofendre ningú i des d'aquesta magnífica talaia, LA TOSCA, que, en aquest sentit —i dit sigui de passada— crec que tenim infrautilitzada.

Sé, com saben molts, que malauradament estàs passant per un mal tràngol i desitjo de tot cor que ben aviat s'acabi, perquè em consta que ets una bona persona. La nostra vida professional —encara que a molt diferent nivell— durant molts anys va discórrer per camins paral·lels i poc o molt puc dir que et conec. Et considero una persona afable, bondadosa, comprensiva, bon company de feina i predisposada sempre a fer un favor o a dur a terme una bona acció solidària. Recordo, com si fos ara, el dia que vas trepitjar per primera vegada l'ajuntament, fa una pila d'anys.

També tinc ben present que, d'uns anys ençà, la teva vida professional no anava per bon camí. Formaves part o, millor dit, eres part essencial —obligatòriament i molt a contracor, n'estic segur— d'un sistema que, per dir-ho de manera col·loquial, i pel que fa a l'economia municipal, portava el carro pel pedregar. Un

sistema que estava com ofuscat, trastocat, tergiversat, desgastat... i, a més, creuria que entremig s'hi hauria afegit algun element nociu. I tu, enmig d'aquesta desfeta —sospitosa i llargament encoberta pels polítics— i portat pel teu caràcter, et vas deixar arrossegar per la riuada. Ets massa bondados per a imposar la teva autoritat —que la tenies, i molta!— i aturar aquella espiral de deliri col·lectiu liderat per uns dirigents imprudents i sense visió de futur, però permesa i alimentada des de la base per una majoria popular, encara més culpable, de la qual jo —m'hi poso el primer— també formava part. En certa manera opino que et devies veure impotent i desmoralitzat i, potser en la intimitat de la teva soledat institucional, vas optar per llençar la tovallola (som humans). Al cap i a la fi —tenies dret a pensar— era el poble mateix el qui de manera tan irracional i inconscient permetia aquell desori.

Com sabem, el problema arrenca de molts anys enrere. Molt suaument al principi, però en aquells darrers anys en què la deriva s'incrementava ostensiblement, el que calia, el que feia falta de debò, era una persona capaç de dir: *No, prou, s'ha acabat!* (en la vida és molt important saber dir no). Un «no» com una casa de pagès, acompanyat d'un cop de puny sobre la taula, prou fort per a fer tremolar els fonaments de l'ajuntament i ser captat pels sismògrafs de mig Catalunya. Però, molt a pesar meu, permet-me una reflexió: era el teu deure, sí, però per tot el que he dit abans, sincerament, no et sé veure en aquesta tessitura. I també et comprenc: enmig d'aquell mar de deutes, potser ja no hi havia manera humana de sortir-ne. Només es podia fugir endavant.

Per acabar d'entendre'ns i de situar-nos, permet-me que utilitzi un símil. Situats en el context de la nostra petita república del terme municipal de Moià, el president del govern, elegit democràticament per majoria absoluta —cal no oblidar-ho— era un altre, que estava per sobre de tots i que tenia —ho sabem— molta capacitat i virtuts, però que finalment havia perdut el nord, els papers i el sentit tridimensional de la vida. I com la resta dels humans, també es podia equivocar. I s'equivocava, i cada vegada més sovint. (L'apassionada —i engegada— vocació de servei al seu poble, l'abnegat i pernicios afany de complaure tothom, l'egocentrisme excloent, l'autocomplaença compulsiva, la vanitat sobrevinguda, la idolatria imposada, els anys afegits...; tots ells són factors que, combinats, fan mal, molt mal, tomben el més ben dotat i no perdonen ni els tocats per la mà dels déus de l'Olimp.)

Tanmateix, i situats en aquest hipotètic context, tu eres moltes altres coses tant o més importants: notari major de la república, fiscal general, president del tribunal suprem..., càrrecs tots ells no democràtics, però legalment atribuïts a un alt funcionari de l'Estat i precisament pensats per a fer de contrapès i vetllar perquè les coses es fessin conforme correspon.

Francesc, espero veure't ben aviat altra vegada en el «teu» lloc de treball. Seria bon senyal. Perdona'm si en alguna

cosa t'he pogut ofendre. No és la meua intenció, ni a tu ni a ningú que se senti al·ludit. Com he dit al principi, tan sols em mou l'afany de servir el poble intentant posar una mica de llum enmig de tantes ombres i incerteses. Que puc estar equivocat? I tant! Aquest modest servidor està predisposat a llegir —repeteixo, llegir— respectuosament totes les crítiques.

Penso que, en una localitat com la nostra, el que no pot ser és que durant tants anys s'hi esdevinguin tantes coses i que cap dels afectats del carrer no en digui res. El que ha passat no s'enterra amb quatre palades de terra. Ens cal un exercici d'humilitat a través d'un debat obert, que sigui profund en el contingut, seriós en les formes i respectuós amb les persones. Els nostres fills i néts ens ho agrairan. I la nostra consciència —el qui en tingui—, també.

Passi el que passi, coratge i endavant, Francesc, que de res no serveix ara llagrimetar sobre la llet vessada. I ho dic no sols pensant en tu, sinó principalment en tot un poble —on treballes però ja no vius— que a ell sí que de ben segur li caldrà pagar durant molts anys pels excessos comesos. Tu, al cap i a la fi, en acabar la teva vida laboral, te n'aniràs i ens deixaràs per sempre el teu llegat professional. Sigui el que sigui.

Rep una cordial abraçada i a reveure.
Moià, octubre del 2012.



Odontologia conservadora i estètica
Endodòncia i pròtesis
Odontopediatria
Ortodòncia
Cirurgia
Implants i periodòncia
Blanquejaments

Visites diàries

CLÍNICA DENTAL ANFRUNS

Dr. Lluís M. Anfruns i Serra / Metge - Estomatòleg
Dra. Carlota Anfruns Damians - Odontòloga i Màster en Od. Integrada d'adults

Av. de la Vila, 3-5 - 08180 Moià - Tel. 93 820 81 28

LES ENTITATS INFORMEN

Units per la Fam

El dia 17 d'agost, durant els actes de la Festa de l'Arbre Fruiter que tingueren lloc en el parc municipal de Moià, el Patronat de la Lliga Defensa de l'Arbre Fruiter va atorgar el Premi al Civisme i la Solidaritat a la nostra campanya Units per la Fam. Tal com ja hem anat informant en anteriors edicions de LA TOSCA, aquesta campanya, iniciada el desembre del 2011 amb una «sopa de pedres» popular i altres activitats durant la Fira del Tió, ha tingut un doble objectiu.

En primer lloc, sensibilitzar sobre la greu situació que pateixen diferents col·lectius a casa nostra, però especialment sobre la dramàtica situació que s'estava patint en la zona de la Banya d'Àfrica i que malauradament es repeteix en diferents parts del món.

I, en segon lloc, recaptar fons per a fer des d'aquí la nostra aportació.

Per tal d'aconseguir aquest doble objectiu ens vam aplegar un grup divers de persones procedents de diferents àmbits i entitats. Durant tots aquests mesos s'ha fet una feina intensa, però realment estem

molt contents del resultat i, sobretot, de la resposta, no sols del poble sinó també d'empreses i ajuntaments de tot el Moianès. Malgrat la crisi econòmica que patim, estem alerta i a punt per a donar un cop de mà a qui més ho necessita!

Així, doncs, aquesta campanya ha estat mèrit de tots. Per aquesta raó, quan l'alcalde de Moià ens va lliurar la placa del Premi al Civisme i la Solidaritat, la hi vam retornar perquè quedi exposada en un lloc visible per a tothom, com a exemple de solidaritat i del que podem aconseguir quan ajuntem les nostres energies.

El passat mes de juny vam poder fer una transferència de 1.823 euros a l'entitat Acció contra la Fam. A finals d'agost, gràcies a la recaptació per la venda del llibre *Històries de vida dels nostres avis*, hem pogut fer una segona transferència de 491 euros. Tots han estat destinats al camp de refugiats somalis de Dollo Ado, a Etiòpia.

Ara només ens resta felicitar-vos a tots. Fins a la pròxima campanya!



Lliurament del premi a Units per la Fam (fot. C.I.C. - Moià)

Museu de Moià

El Museu-Coves del Toll a les xarxes socials. Som conscients del canvi tecnològic que ha patit la nostra vida quotidiana i és per això que ens hi hem afegit. Formar part d'aquesta nova via de comunicació —web, Facebook, Twitter, Viquipèdia...— ens permet d'arribar al públic d'una manera ràpida, directa i, per què amagar-ho, d'una manera econòmica. El Museu de Moià, avui amb setanta-sis anys d'història, va decidir l'any 2006 obrir les portes al món *internauta* amb la creació de la seva web (<<http://www.covesdeltoll.com/>>). Ara fa dos anys vam crear el nostre perfil al Facebook i actualment comptem amb 1.301 amics (<<https://www.facebook.com/les.deltoll>>). L'assistència a diferents jornades sobre el món *Viquipèdia* va donar lloc a diverses entrades *Viqui* sobre el Museu de Moià i les Coves del Toll (<http://ca.wikipedia.org/wiki/Coves_del_Toll>). L'última immersió a l'espai cibernètic va ser la creació, ara fa un any, del nostre *Twitter* (<<https://twitter.com/CovesdelToll>>), de moment amb 83 seguidors.

La Catalunya Central, primer geoparc català. Des de l'any 2007 el Museu de

Moià ha estat treballant amb el Consell Comarcal del Bages i la Universitat Politècnica Valentí Masachs de Manresa en el projecte del Parc Geològic i Miner de la Catalunya Central, on es posen en valor els atractius geològics i miners del territori, així com els actius turístics sota un denominador comú, el *geoturisme*, amb una oferta turística interessant i de qualitat, que integra cultura, natura, geologia, mineria i gastronomia. La feina ben feta, avalada pels tècnics de la UNESCO, i la il·lusió constant es van veure recompensats el passat 20 de setembre en una cerimònia a Arouca, Aveiro (Portugal), on el màxim coordinador, Nikolas Zouros, i el nou vice-coordinador, Andreas Schueller, ens van atorgar el diploma que ens acredita com a nous membres de la Xarxa Mundial de Geoparcs de la UNESCO i primer geoparc de Catalunya.

La peça del Museu. Encetem avui la publicació d'unes petites fitxes sobre béns patrimonials mobles que formen part del fons del Museu, que esperem que siguin d'interès dels lectors de LA TOSCA.



Museu de Moià

Núm. Registre: MMO16467

Col·lecció: Paleontològic

Descripció: Hemimandíbula esquerra d'ós de les caveres (*Ursus spelaeus*) amb denticions M3, M2, M1 i part de l'ala.

Procedència: Jaciment prehistòric de les coves del Toll. Moià.

Cronologia: Pleistocè Superior (100.000 - 10.000 aC)

Dipòsit: Donació del Sr. Thomas Casajuana. Anys 50-60.



Biblioteca de Moià

Vinga, tots a llegir una mica, que ha arribat la tardor! És temps per a la lectura.

A l'estiu, vivim la biblioteca de portes cap enfora, muntant activitats al parc, instal·lant la bibliopiscina amb llibres i revistes... Ara bé, quan arriba la tardor tot torna a la normalitat, el dia s'escurça, ja no fa gaire bo per a estar-se a fora i és quan per a molts arriba el temps ideal per a llegir.

Ara que ha començat un nou curs, és moment d'organitzar-nos les agendes per tal de trobar una estona cada dia per a llegir, una pausa de plaer i relax. Reserveu-vos un dia al mes per a venir a la biblioteca a buscar llibres, us els deixem per trenta dies prorrogables. Podem aprendre de les escoles i l'institut: amb l'objectiu de millorar la comprensió lectora i, per tant, el rendiment acadèmic, els centres de Moià dediquen un bon temps a la lectura.

L'institut ha engegat el seu «Pla lector» per tal de promoure el gust de llegir i hi destinen mitja hora diària dins l'aula. Alhora han creat el blog *La volta al món en vuitanta llibres* (<[http://lecturesdiaries.](http://lecturesdiaries.blogspot.com.es/)

[blogspot.com.es/](http://lecturesdiaries.blogspot.com.es/)>) per tal de compartir les lectures i poder recomanar-les o no...

Les escoles continuen les seves experiències de «L'escola llegeix», on tothom s'atura per llegir tranquil·lament, o les «Lectures compartides», on pares, mares, avis... van a l'escola a acompanyar els més petits en la lectura per tal de millorar-ne l'aprenentatge, consolidar el procés lector i construir l'hàbit lector, tot per poder gaudir-ne plenament.

La col·laboració de la Biblioteca de Moià amb les biblioteques dels centres fa que els alumnes puguin disposar d'una bona tria de llibres.

I per als més menuts, els qui encara no llegeixen, de 0 a 5 anys, ja hem posat a la seva disposició les maletes viatgeres que fem des de la biblioteca per a les escoles. Una trentena de maletes (dues per aula) amb set contes dins de cadascuna, un per a cada dia de la setmana, que van itinerant per totes les llars dels més menuts a fi de començar a assaborir el gust de la lectura, en aquest cas acompanyats pels pares.



Maletes viatgeres (fot. Bibl. Moià)

Rusc-Avets



Entrada a la llar (fot. J. Clarà)

El dissabte 15 de setembre tingué lloc la inauguració de la llar La Nova Olivera, una remodelació de l'equipament ja existent des de l'any 1992. Ara s'ha rehabilitat la part de baix de l'edifici per a adequar-la a taller ocupacional, mentre que la part de dalt s'ha destinat a llar, en substitució de l'existent a la plaça de la Comunitat de Preveres.

La inauguració consistí en una jornada de portes obertes, que s'inicià a les deu del matí amb una cercavila amb els gegants de la vila des de la plaça de Sant Sebastià —a costat de la casa de Ramon Soler, històric benefactor de l'entitat—. L'acte oficial tingué lloc a les onze del matí, amb la presència de l'alcalde, Dionís Guiteras, i del president del Rusc-Avets, Ramon Solé —de no confondre amb l'homònim Ramon Soler esmentat abans— i parlament de Ramon Ribas, director del centre.

La festa continuà durant tot el dia, amb actuacions de persones i entitats, dinar gratuït per a tothom qui s'hagués apuntat prèviament, cafè amb corrandes, ball i xerinol·la.

Durant el cap de setmana següent es realitzà el trasllat funcional dels equipaments que faltaven a la llar, amb la col·laboració de diversos voluntaris.

Hospital-Residència



Assemblea general (fot. Hosp.-Res.)

El dia 29 de setembre va ser un dia plujós i l'agenda força atapeïda no ens hi acompanyava, però tanmateix estem contents de la participació en l'assemblea general extraordinària de l'Hospital-Residència Vila de Moià.

Va obrir l'assemblea el president, Agustí Grau, i, seguint l'ordre del dia, la secretària, Mercè Ponsa, va llegir i s'aprovà l'acta de darrera assemblea, celebrada l'any 2009. El mateix president va exposar un resum de les activitats i de la feina feta en el trienni, anys on hi ha hagut molts canvis i on s'ha procurat treballar en tot moment pel benestar dels residents i les seves famílies.

A continuació es va presentar la memòria funcional del 2011, un recull fotogràfic en format *power-point* de les activitats institucionals i tradicionals, i el tresorer va donar l'estat de comptes del 2011.

En la renovació parcial de la Junta, el resultat de la votació va ser el següent: 1r, P. Mateu Trenchs Verdaguer; 2^a, Anna Sánchez Ricart. Suplents: F. Xavier Teixidó Vidal i M. Rosa Gimeno Gay.

Els desitgem el millor en aquesta nova etapa. I ho aprofitem per a agrair a Antoni Pla i a Mercè Ponsa tota la feina ben feta d'aquests anys.

Ràdio Moià



Estudi de Ràdio Moià

Ràdio Moià ha presentat la programació per a la temporada 2012-2013, que ve marcada pel continuisme respecte a la precedent. Així, en l'eix principal es mantenen programes com «Xiu xiu», «La jornada», «Què t'anava a dir?», «Temàtik», «Balles o estudis 2.0» i «Les meves anyorances musicals».

Com a novetats, s'incorporen a la gralla tres nous programes: «La capsa dels èxits» (de dilluns a divendres, de 6 a 7 de la tarda), «Les notícies de l'absurd» (dijous, de 9 a 10 del vespre) i «It's your time» (dissabtes, de la mitjanit a les 2 de la matinada). Aquest darrer programa ha estat possible gràcies a l'oferiment fet pel locutor, productor i discjòquei professional Toni Peret, que col·laborarà amb Ràdio Moià de forma totalment altruista, com d'altra banda fan la resta de col·laboradors, incloent-hi el seu director, Ramon Martínez.

Es tracta d'una programació que aconsegueix oferir una oferta plural amb continguts informatius, culturals, musicals i d'entreteniment, on tothom pugui trobar un espai que sigui del seu grat. I, per suposat, es mantenen els blocs musicals.

Finalment, cal dir que Ràdio Moià ha reactivat el seu perfil a Facebook i que es pot seguir, a més del 107.08 FM, per internet a <a.justin.tv/radio_moia>.

L'Esplai



Actuació de les Dones de Caldes

Algunes de les activitats dels mesos de setembre i octubre:

Diumenge 2 de setembre a les sis de la tarda, representació de l'obra teatral *Stop al matrimoni*, de Nicasi Camps i Pinós, a càrrec de l'Associació de Dones de Caldes de Montbui.

Dimarts 11 del mateix mes i a la mateixa hora, recital de cançó i textos d'Apelles Mestres, a cura de Mariona Aulet (piano) i Baltasar Fonts (veu).

Diumenge 16, també a les sis, sessió de cine amb la projecció de la pel·lícula *El apartamento*.

Diumenge 7 d'octubre, a les sis de la tarda, *Una tarda de varietés*, actuació musical en play-back a càrrec del Casal de la Gent Gran de Sant Feliu de Codines.

Dijous 11 del mateix mes, a les cinc de la tarda, xerrada sobre les factures de consum d'aigua, llum, gas i telèfon a càrrec de tècnics de consum de la Diputació de Barcelona.

Diumenge 21, a les sis de la tarda, actuació del grup de Play Back i havaneres PEP, de Prats de Lluçanès.

Diumenge 28, a la mateixa hora, ball de castanyada amb el duet Costa Brava, amb entrepans, coca, castanyes, panallets i moscatell.

ACTES I ESDEVENIMENTS

La Cadira torna a escena

Josep Font

El grup de teatre La Cadira, dirigit per Jordi Guinart, va representar a l'Esplai de Moià *Converses després d'un enterrament*, obra escrita en francès l'any 1987 per Yasmina Reza i traduïda al català pel mateix grup. La representació tingué lloc el dissabte dia 29, en funció de pagament, i el diumenge 30, amb entrada gratuïta en agraïment a la gent de l'Esplai.

El programa de mà que anunciava l'obra havia sorprès, perquè, a més de presentar l'autora, el seu itinerari intel·lectual i l'obra, incloïa un repàs dels trenta anys d'existència del grup en forma d'un suposat comiat, en el qual s'assenyalava que La Cadira ha estat «un referent d'experimentació teatral continuada» i que, històricament, s'ha decantat sempre per aprofundir en el treball d'interpretació dels actors i de muntatges senzills.

Malgrat que l'autora, Yasmina Reza, ha estat aclamada per la crítica i les seves obres han estat adaptades al cinema per directors i actors de prestigi, només una de les seves obres teatrals s'ha representat en català: *Un déu salvatge*, amb

Vicenta Nondo, Jordi Boixaderas, Roser Camí i Ramon Madaula, l'any 2010. Per això ja caldria aplaudir l'esforç de Montserrat Aliberch i del grup per atansar-nos aquesta obra, fent patent, una vegada més, la persistència a arriscar, experimentar i apropar-nos una obra gens fàcil, en la qual cinc personatges es reuneixen amb motiu de l'enterrament del pare de la família. Tres germans (Albert Sala, Pep Clarà i Marissa Rosell), als quals s'afegeixen els tiets (Montserrat Aliberch i Francesc Picas), i una sisena persona (Alicia Arisa), que s'immisceix en el nucli familiar i fa catalitzar fractures entre els germans.

L'adaptació de l'obra va ser molt ben acollida per un públic que no va acabar d'omplir la sala el dissabte, però que ho féu de gom a gom el diumenge. Una sala que mai no ha estat concebuda com a teatre però que, a manca del Casal, és d'agrair que l'Associació de Gent Gran la faciliti, fet que Jordi Guinart va explicitar en acabar la representació.

És de desitjar que no s'acompleixi l'anunci de l'adéu de La Cadira.



Un instant de la representació (fot. Alfred Plans)

XXI Festa Bastonera a Moià

Elvira Vilardell

El diumenge 30 de setembre es va celebrar a Moià la XXI Festa Bastonera, que va animar els carrers del poble durant gairebé tot el matí. La trobada, cita tradicional del calendari festiu moianès, va comptar aquest any amb la presència de les colles de Terrassa, Prats del Lluçanès i els bastoners del barri de Gràcia de Barcelona, a més de la colla de petits i mitjans de Moià.

Aquest any la cercavila va començar a les onze del matí a l'Espai Cultural Les Faixes —espai que l'ajuntament va cedir als bastoners— i va continuar pels principals carrers i places de la vila. Força moianesos van acompanyar els balladors al llarg de tot el recorregut, si bé l'èxit de concurrència no va ser tan elevat com s'esperava, a causa del temps.

La trobada va finalitzar prop de la una del migdia a la nova plaça del CAP, on cada una de les colles va interpretar diferents ballades i on es va dur a terme la recollida de records.

Cal esmentar que l'acte va comptar amb la presència del regidor de Cultura, Festes i Tradicions, Josep Martínez, i de l'alcalde, Dionís Guiteras.



Bastoners a la plaça (fot. C.I.C. - Moià)



CLÍNICA PODOLÒGICA MOIÀ

DR. Carme Mendoza Saera
Nº Col. Podologia 1.113 / Nº Col. Infermeria 34.996

TRACTAMENTS DE PODOLOGIA I INFERMERIA

Plaça Colom, 4, 2n, 2a
Tel. 93 820 9155 - 08180 MOIÀ

Festa Barroca i Diada Nacional

M. Capdevila, J. Clarà, R. Tarter

Un any més, i ja són onze, els carrers de Moià s'han omplert de gent per seguir les recreacions històriques del «Retorn a 1714»: les vicissituds del darrer conseller en cap de la ciutat de Barcelona, el moianès Rafel Casanova, i la caiguda de la capital catalana en mans de les tropes franco-espanyoles del duc de Berwick en la jornada de l'11 de setembre de 1714.

Enguany els quadres representats van ser el del cobrament d'impostos, el diumenge al migdia, i, ja a la tarda, l'elecció de Casanova com a conseller en cap, el consell de guerra borbònic abans de l'assalt final a Barcelona i la darrera Junta de Guerra de la Ciutat Comtal, tots a la plaça Major, per a acabar amb l'apoteosi final de l'Onze de Setembre a la plaça de Can Rocafort. Com a nou quadre, es va escenificar una reunió de comandaments borbònics que discuteixen sobre si la ciutat capitularà o no, on s'interpel·la Antoni d'Alòs, moianès botifler i coneixedor de Casanova, que va participar en el setge de Barcelona al costat del duc de Berwick.

Encara que amb una presència una mica menor de paradistes en els carrers de Moià, la Festa Barroca va tenir una gran presència de públic, sobretot el dissabte dia 8 a la tarda —fins que la pluja ho va permetre— i el diumenge 9 al matí. La pluja de primera hora de la tarda de diumenge i el temps insegur no van impedir l'evolució normal de les recreacions, però privaren de l'assistència d'un públic nombros com altres anys.

El diumenge a la tarda també tingué lloc el concurs de dibuix infantil relacionat amb la festa o els personatges de 1714, concurs que organitza el Cercle Artístic del Moianès.

La novetat d'aquesta edició ha estat la projecció, el dissabte a la nit a l'Auditori de Sant Josep, de la pel·lícula *El general Moragues, l'heroi oblidat*. Es tracta d'un documental promogut per l'Ajuntament de Sant Hilari Sacalm sobre el militar Josep Moragues (1669-1713), fill d'aquesta població, que durant la guerra de Successió tingué un paper important en la defensa del país, fins a la seva captura pels felipis-



Les tropes franceses (fot. C.I.C. - Moià)

tes, que el condemnaren a mort, i penjaren el seu cap al Portal de Mar de Barcelona durant dotze anys. En la presentació de la pel·lícula, Ramon Tarter destacà la vinculació moianesa del general Moragues, a través d'una germana de la seva primera muller, Cecília Regàs, casada



Rafel Casanova (fot. C.I.C. - Moià)

amb Josep Prat-Crespiera, del mas Crespiera de Moià. Una altra vinculació amb Moià, en aquest cas amb la pel·lícula, ha estat la participació de membres del grup moianès de recreació històrica; una participació que també es va poder veure tres dies després, per TV3, en una altra pel·lícula documental: el setge del castell de Cardona l'any 1711.

Enlairament de l'estelada al Grony

Després d'un llarg debat en el si de la colla organitzadora que fa hissar la senyera al capdamunt del Grony, aquest any es va decidir, per majoria aclaparadora, canviar l'ensenya: a partir d'ara i fins a aconseguir la llibertat nacional s'hissarà l'estelada. Es féu, segons la colla organitzadora, «per fer un pas endavant i reafirmar la nostra postura públicament en aquest conflicte».

La caminada fins al Grony va començar, com sempre, a les vuit del matí davant la Casa de la Vila. A Creu Vermella ja hi havia més cotxes que els altres anys i, un cop arribats a dalt, i mentre hom menjava la coca, no parava d'arribar gent. Es pot afirmar que aquest ha estat l'any amb una major assistència, amb unes dues-centes persones de totes les edats.

Pel fet que enguany hi havia prevista la gran manifestació de la tarda a Barcelona, es va intentar que tots els actes del dia fossin més àgils. L'acte del Grony va ser presentat per Jordi Terradellas, amb una breu explicació del canvi de la senyera per l'estelada i comentant l'emoció sentida pels moments que s'estan vivint.

A continuació, l'enginyer, empresari i assagista Xavier Roig va animar els assistents a prendre partit i treballar pels objectius que desitgèssim com a país, però deixant palès que això no seria una tasca fàcil ni d'un dia per l'altre. Va remarcar les coses que, a parer seu, s'havien de preparar abans de la proclamació de la inde-

pendència (preparatius, estudis, relacions internacionals...). També va comentar que la independència de Catalunya serà un tema que afectarà tot Europa, ja que, per exemple, pot posar en dificultats la resta de l'Estat espanyol per a complir els compromisos contrets.

Finalment, va parlar Marc Capdevila, com a organitzador i coordinador de l'ANC a Moià, que convidà la gent a sumar-se al projecte de l'ANC. Acabà la seva intervenció amb la lectura d'un fragment del poema *La pell de brau*, de Salvador Espriu, amb el qual l'Assemblea convidava a anar a la manifestació.

Un cop cantats «Els segadors» es va baixar a fer l'ofrena a Rafel Casanova de la senyera que havia onejat durant tot l'any al cim del Grony.

Ofrena floral

Com cada any, a la una del migdia va tenir lloc l'acte institucional i d'ofrena floral davant el monument a Rafel Casanova, presidit enguany per Pere Pugés, membre del Secretariat de l'Assemblea Nacional Catalana.

L'acte, presentat per Ramon Martínez, director de Ràdio Moià, va transcórrer segons el guió habitual, començant per l'ofrena de rams de flors davant el monument a Rafel Casanova per part de les entitats moianeses, partits polítics i ajuntaments, incloent-hi el de Sant Boi de Llobregat —representat pel seu alcalde— i l'ofrena de la senyera del Grony.

En el capítol dels parlaments varen prendre la paraula Pere Pugés i Dionís Guiteras, alcalde de Moià. Ambdós oradors varen coincidir en la reivindicació de la independència per a Catalunya i en la singularitat de la celebració l'Onze de Setembre d'enguany, marcada per la gran manifestació de Barcelona a la tarda del mateix dia, encoratjant ambdós la ciutadania a participar-hi.

En l'acte hi varen participar també l'Agrupació Sardanista de Moià, que va oferir la sardana d'exhibició que ja s'havia ballat el dia 16 d'agost en la mostra de cultura popular, i els canons de la Festa Barroca, que varen disparar unes salves d'honor per tancar l'acte.



Intervenció de Pere Pugés (fot. C.I.C. - Moià)

La Diada a Moià, evolució d'una celebració

Josep Font

L'11 de setembre del 2012 ha estat una fita històrica per a Catalunya. Catalitzant moviments que s'han accelerat en poc temps, la Diada ha congregat la manifestació més concorreguda celebrada mai al nostre país, ha capgirat l'agenda política, s'ha fet present en la premsa internacional i ha transformat els escenaris de futur del país, convertint la independència en el pal de paller del discurs polític. Manllevant termes econòmics, la Diada s'ha revaloritzat notablement i és fàcil augurar un increment del seu valor simbòlic els pròxims temps.

Moià té un pes molt significatiu en l'imaginari col·lectiu de la Diada, per ser

la vila on nasqué Rafel Casanova, per disposar de la Casa Museu homònima, per haver erigit fa 79 anys un monument a la seva memòria i per integrar en el seu paisatge una masia com la Torre de Casanova, declarada Bé Cultural d'Interès Nacional. L'excepcionalitat de la celebració d'enguany, doncs, és una bona ocasió per a recordar i valorar el camí recorregut en la seva celebració a Moià, i disposar així d'elements d'anàlisi per a repensar, col·lectivament, si la nostra vila mereix i li interessa una major i millor presència en el conjunt de la Diada a Catalunya.

La Diada a Moià, 1980-2012: presidències i fets notables

1980	Josep M. Cullell, conseller d'Obres Públiques
1981	Miquel Coll i Alentorn, conseller adjunt a Presidència
1982	Sebastià Ubasart, alcalde de Moià <i>Atemptat contra l'estàtua del Rafelet</i>
1983	Sebastià Ubasart, alcalde de Moià
1984	Agustí Bassols, conseller de Justícia
1985	Jordi Pujol, president
1986	Joaquim Ferrer, conseller de Cultura
1987	Xavier Bigatà, conseller d'Obres Públiques
1988	Ramon Trias Fargas, conseller d'Economia
1989	Lluís Alegre, conseller de Comerç, Consum i Turisme
1990	Xavier Trias, conseller de Sanitat
1991	Joaquim Molins, conseller d'Obres Públiques
1992	Joan Vallvé, conseller d'Agricultura, Ramaderia i Pesca
1993	Joan Guitart, conseller de Cultura
1994	Joan Guitart, conseller de Cultura
1995	Artur Mas, conseller d'Obres Públiques
1996	Xavier Trias, conseller de Presidència
1997	Pere Macias, conseller d'Obres Públiques

1998	Artur Mas, conseller d'Economia
1999	Xavier Pomés, conseller de Governació
2000	Felip Puig, conseller de Medi Ambient
2001	Jordi Vilajoana, conseller de Cultura <i>Atemptats als Estats Units: l'11-S esdevé un emblema mundial</i>
2002	Carme Laura-Gil, consellera d'Educació
2003	Xavier Pomés, conseller de Sanitat
2004	Josep Rull, diputat
2005	Josep Huguet, conseller de Comerç i Turisme
2006	Josep Ramon Mora, delegat Govern Catalunya Central
2007	Jordi Fàbrega, delegat Govern Catalunya Central
2008	Lluís Recoder, alcalde de Sant Cugat del Vallès
2009	Felip Puig, secretari de CDC
2010	Jordi Fàbrega, delegat Govern Catalunya Central
2011	Arcadi Oliveres, president de Justícia i Pau
2012	Pere Pugés, membre de l'Assemblea Nacional Catalana



J. Pujol, R. Trias Fargas i Xavier Trias en les Diades de 1985, 1988 i 1990 (fot. Renom)

La taula fa una relació de la presidència de la celebració de la Diada a Moià des de l'any 1980. En sobresurt un denominador comú: la presència de consellers del Govern de la Generalitat durant més de vint anys. A més d'aquest fet, cal esmentar Diades assenyalades com, malauradament, la del 1982, amb l'atemptat al monument. En l'aspecte positiu, i per la volada que agafa la festa, cal destacar les edicions de l'any 1985, amb la presidència del MH President Pujol; de 1993, quan el president de la Diputació de Barcelona, Manuel Royes, inaugura la remodelació de l'edifici de l'ajuntament, o també de 1994, en què l'alcalde de Moià, Josep Montràs, fa l'ofrena al monument de Casanova a Barcelona de forma conjunta amb l'alcalde de Barcelona. Aquell any Pasqual Maragall havia inaugurat, el dia de la Festa de l'Arbre Fruiter, l'estàtua de Rafel Casanova feta per Josep Maria Molist.

Amb variacions al llarg dels anys, l'estructura de la Diada a Moià ha consistit en diversos actes que culminen en l'ofrena i els parlaments davant l'estàtua del Rafelet. Entre aquests actes, i durant molts anys, s'ha programat un correfoc la nit anterior i una xocolotada el matí de la Diada. L'ofrena, en algunes edicions, s'ha acompanyat de castellers, sardanes, algun concert i presentacions de llibres, amb la intervenció de personalitats com Josep M. Ainaud de Lasarte, recentment traspasat.

El segle XXI s'enceta afegint nous elements a la Diada. En el 2001 es fa la primera edició de l'enlairament de la senyera al Grony de La Torre, i l'any següent arrenca un modest *Viatgem al 1714*. En el 2003 l'ofrena es fa, de forma excepcional, al vespre, per motius d'agenda del conseller Pomés, mentre que LA TOSCA dona compte de la *II Festa Barroca*, com ho fa en el 2004 palesant el desencís per la manca de presència de membres del Govern en la celebració que, amb l'excepció del conseller Huguet en el 2005, s'ha mantingut fins avui,

amb la presidència de càrrec polítics de rang inferior o bé amb perfils més socials, com en els darrers dos anys.

La inflexió que es produeix en la presidència de la Diada, que coincideix amb l'adveniment del govern tripartit, podria interpretar-se per les diferències d'afinitat política entre govern local i Generalitat, però hi pesen més, a parer meu, els canvis introduïts pel *tripartit* en la celebració a Barcelona que, amb l'acte del Parc de la Ciutadella, van aconseguir donar als actes de la Diada la rellevància institucional que es pretenia, com ho mostra el fet que l'actual Govern ha mantingut l'estructura de la celebració.

En resum, que durant més de dues dècades la Generalitat va considerar Moià un lloc central de la Diada a Catalunya i que aquesta percepció es va anar esvaint, limitant també les possibilitats, per dir-ho ras i curt, de garantir la repercussió als diaris i a la televisió.

Paradoxalment, Moià es troba més ben posicionada que mai per a tenir major rellevància en la Diada. L'any 2006 es va inaugurar la nova museografia de la Casa Museu Rafel Casanova, feta pel Museu d'Història de Catalunya. Es tracta d'un espai digne, modern i entenedor que explica, precisament, la Catalunya de 1714, una eina, doncs, que podria tenir força més projecció. Aquest recurs permanent, a més, és del tot coherent amb la Festa Barroca, que, amb la participació de molta gent del poble, es va consolidar fa temps i ha aconseguit convertir, el centre de Moià en un aparador i una finestra a la història, i que atrau cada any moltes visites.

Moià, doncs, disposa d'elements per a ser referència obligada l'Onze de Setembre. La sotragada que ha suposat la Diada d'enguany convida a valorar de nou la programació de la Festa i, entre altres coses, la recuperació de la presència institucional, que podria facilitar la seva projecció i el seu valor simbòlic. És, en tot cas, una opció que no depèn de temes pressupostaris.

La Marxa cap a la Independència

Marc Capdevila i Riu. Coordinador de Moià per la Independència

El propassat 30 de juny començà a Lleida la Marxa cap a la Independència organitzada per l'Assemblea Nacional Catalana. Tenia com a objectiu la consolidació del moviment de l'ANC arreu del país, i treballar per assolir i consolidar una majoria social favorable a l'estat propi. Es van preparar centenars d'actes organitzats per les seccions territorials de l'Assemblea, abans d'acabar amb una manifestació unitària a Barcelona per la Diada Nacional de Catalunya.

A Moià, emmarcats dins aquesta campanya, hem realitzat diversos actes: posar l'estelada al campanar; un acte a l'auditori titulat *Les raons econòmiques, polítiques i socials d'una Catalunya Estat*, amb Jaume Vallcorba i Patrícia Gabancho; diverses parades informatives i de venda de marxandatge, i vam acabar el diumenge 2 de setembre amb una arrossada popular al Parc Municipal.

L'arrossada tenia com a objectiu fer un acte de cloenda al Moianès de la Marxa cap a la Independència, i acabar de mobilitzar els vilatans per aconseguir que

la manifestació a Barcelona fos unitària i multitudinària. Vam començar el dia amb una cercavila pels carrers de Moià amb gegants, grallers, bastoners, tabalers i falcons provinents de diferents pobles del Moianès, que va acabar a la plaça del CAP amb actuacions de tots ells. Seguidament al parc municipal cent cinquanta persones van menjar l'arròs i van gaudir d'una bona sobretaula amenitzada amb l'espectacle del grup Ni Quarts ni Hores, de l'Anna Casas i la Berta Forcada. Durant tot el dia també va haver-hi una parada per a continuar venent les demanades estelades, fins que van tornar a exhaurir-se.

Per acabar, volem remarcar la importantíssima resposta popular que hem tingut amb les parades informatives: s'han venut moltes samarretes i mocadors, hem recollit noves adhesions, però sobretot ha estat espectacular la venda de centenars i centenars d'estelades de tota mena. Tot això ens ha ajudat molt en el nostre propòsit de socialitzar la independència, parlar-ne, escoltar els dubtes i les reflexions dels vilatans.



Ofrena floral de l'Assemblea (fot. ANC-Moià)



Assistents a l'enlairament de l'estelada al Grony (fot. Sònia Pladevall)

La històrica manifestació de l'Onze de Setembre

«Després de la multitudinària manifestació de l'Onze de Setembre del 2012 els esdeveniments es van precipitar. Una cosa va portar a l'altra i...» Així acabava l'última part de la crònica que vam publicar en el darrer número de LA TOSCA i que, en el moment d'escriure-la, corresponia a una fantasia... o no?

El dia 11 de setembre, després de pujar al Grony per hissar-hi l'estelada, vam assistir a l'ofrena a Rafel Casanova, amb un bonic ram de flors en forma d'estelada. Després de dinar a corre-cuita vam anar a davant del Sindicat, d'on sortien els autobusos que havíem contractat.

A l'hora de començar a pujar als autobusos, més de dues-centes persones esperant, frisoses... però l'autobús petit que havia de recollir gent de Collsuspina no arribava. Després d'una estona de nervis, de col·locar tothom, de repassar les llistes

perquè no ens deixéssim ningú i de donar instruccions als responsables de cada autobús, va arribar el de Collsuspina, va pujar la gent que esperava impacient i cap a Barcelona falta gent.

No cal dir que l'ambient als autobusos era molt bo: càntics, rialles... i fotos! El cotxe dels mossos que havia anat a socórrer uns autobusos accidentats duia l'estelada penjada a la finestreta!

A quarts de cinc vam arribar a Barcelona i ens vam separar, cada autobús va aparcar on va poder. Als balcons i finestres, senyeres i moltes estelades, a la ràdio anunciaven que la part central del recorregut ja era ple i que pels carrers per on havia de transcórrer la manifestació hi havia tanta gent que feia preveure que no es podria avançar. Rius de gent anaven amunt i avall per trobar una bona ubicació. Un cop al lloc, a la confluència del passeig de Gràcia amb la Diagonal, ens trobem amb un altre grup nombrós de moianesos i ho celebrem com si fos una gesta important.

La manifestació era un mar d'estelades, gent de totes les edats, famílies senceres, grallers, geganters i un ambient boníssim. Vam estar dues hores pràcticament sense avançar. Quan finalment avancem una mica, veiem que és degut al fet que molta gent ja se'n va, tots amb un somriure a la boca, contents d'haver format part d'uns moments històrics pel nostre país. Ara ja és fosc, són quarts de nou i tot just hem arribat a la Pedrera. Veient que serà impossible arribar fins al final del recorregut, decidim començar a avançar pels laterals i carrers adjacents per poder anar xino-xano cap on ens espera l'autobús: l'Arc de Triomf.

Com si fos una al·legoria del entrebancs que podem trobar de camí a la independència, a la sortida de Barcelona, al mig de l'autopista se'ns espatlla l'autobús. Són quarts d'onze, i resignats ens esperem a la mitjana que ens vinguin a recollir. Només una hora més tard ja arribem a Moià, cansats però molt contents i fent càbales del que passarà a partir d'ara.

La manifestació multitudinària de la Diada Nacional de Catalunya convocada per l'Assemblea Nacional Catalana i amb el suport de nombroses plataformes culturals i d'alguns partits polítics, va superar les expectatives més optimistes i va obligar els partits a replantejar-se la seva estratègia. Ha començat un procés que no sabem quan acabarà, però nosaltres lluitarem perquè acabi com més aviat millor i amb el nostre objectiu acomplert: la independència de Catalunya.

Aviat hi haurà les eleccions i des de l'ANC Moià no donarem cap altra directriu que votar qualsevol partit que expliciti clarament els seus objectius i que alhora coincideixin amb els nostres: la celebració d'un referèndum d'independència en el qual el poble de Catalunya pugui votar, lliurement i amb coneixement, si vol ser un nou estat d'Europa.

Estem escrivint la *Història* del nostre País. Ens hi vols ajudar?



Manifestació per la independència a Barcelona (fot. Josep M. Coma)

MOIANÈS

Notícies de l'Estany

Maria Estany Esparó

Els propassats mesos d'agost i setembre van ser temps de moviment i d'animació.

El divendres 13 de juliol l'Associació Cultural i Recreativa de l'Estany (A.C.R.) va organitzar un sopar a la fresca.

El dissabte 14 de juliol l'Associació d'Escacs de l'Estany va organitzar una botifarrada.

El dissabte 21 de juliol es va organitzar un campionat de bitlles amb un sopar.

El dissabte 4 d'agost, al claustre, dins el cicle Stagnum: *Jazz a les fosques*, amb el pianista Ignasi Terraza.

El divendres 10 d'agost, piscinada nocturna a la piscina del poble, amb molta participació.

El dissabte 11 d'agost, X Bachiana, amb Albert Bover al piano i Masa Kama-guchi al contrabaix.

El diumenge 12 d'agost, havaneres a la Residència Pressegué, a càrrec del grup d'havaneres de l'Esplai de Moià.

El dissabte 18 d'agost, visita guiada a Rodors. Al vespre, sopar a la fresca i bitlles catalanes.

El dissabte 25 d'agost, actuació de Glenn Gould, dins el cicle Stagnum.

El dijous 30 d'agost, mostra de dibuix infantil a la biblioteca, i el divendres 31,

lliurament dels premis de l'esmentada mostra, berenar i ball de confeti infantil. Al vespre, correfoc amb els Diables de Rubí i, tot seguit, Festa Jovestany amb el dj lu Padrisa.

Començant el mes de setembre i dins els actes de la Festa Major, el dia 1 de setembre, passejada per l'entorn de l'Estany, el que hi havia abans de l'actual monestir. Durant tot el dia, jocs per a la quitxalla i campionat de bitlles catalanes. Al vespre, missa de comiat de Mn. Jaume Casamitjana, amb refrigeri al claustre, i també concert de la Coral Grau de Sant Bartomeu del Grau. El diumenge 2 de setembre, Festa de la Gent Gran, amb missa, inauguració de l'exposició *Recreacions de la pintura religiosa del segle VIII al XIII*, ballada de gegants amb els gegants d'Oló i de l'Estany, dinar de germanor amb un total de tres-cents comensals i fi de festa a càrrec de Santi Carulla.

Durant la setmana hi hagué tallers infantils de pintar samarretes, jocs de taula per a totes les edats, taller infantil per a conèixer un lloc anomenat Sàhara a càrrec d'Ernest Vilches, taller de plastilina, cursa de bicicletes, cinema familiar, un nou DVD de l'Estany d'ahir editat per Isabel Fonoll, etc.

MOIÀ

Avda. Zona Industrial, s/n

Tels. 93 830 12 25

93 820 77 77

AVINYÓ

Antoni Prat, s/n

Tel. 93 838 72 78

SANT QUIRZE SAFAJA

Ctra. de Mollet-Moià

Km. 25,400



CALEFACCIONS - INDÚSTRIES
AGRÍCOLA - AUTOMOCIÓ



SERVEI A DOMICILI

TELS. COMANDES :

93 830 12 25 - 93 820 77 77



Al puig de la Caritat, abans de la baixada de torxes (fot. Pere Riera)

El dia 8 de setembre, festa de la Mare de Déu de l'Estany, missa solemne; a la sortida, gegants i sardanes amb la cobla Ciutat de Manresa, pregó a càrrec de Mn. Jaume Casamitjana; a la tarda, concert de Festa Major, i a la nit, ball amb De Gala.

El dia 9 de setembre pren possessió Mn. Jaume Soler Tuneu com a rector de l'Estany. També continuen les activitats amb campionat de botifarra, parxís, dòmino i simultànies d'escacs. Teatre: *El venedor de cacauets*, a càrrec del grup de teatre de l'Estany Km 0. El dilluns 10 de setembre, jocs de cucanya i al vespre hispada de la bandera al puig de la Caritat, baixada de torxes cap al poble i a les onze

de la nit, ball de confeti amb Stresband. El dia 11 de setembre, campionat de botxes, Playback i fi de Festa Major amb coca, llonganissa i cava.

Durant aquests dies de festa també es va poder veure l'exposició de treballs de *patchwork* i brodats a Ca l'Errando.

Els dies 21, 22 i 23, exposició de treballs del taller de dibuix i pintura que organitza el Casal de la Gent Gran.

El dissabte 29 de setembre, «Trio i Quintet», amb obres de Beethoven i Schumann, dins el cicle Stagnum.

El dissabte 4 d'agost va ser enterrat en Joan Coll, fill de l'Estany que residia a Terrassa. El dimarts 18 de setembre va morir Candelària Bach. E.P.D.



CLINICA DENTAL

Dr. Marc Pujol Comajoan

ODONTOLOGIA GENERAL-URGÈNCIES
ORTODÒNCIA-IMPLANTS

Plaça Major, 10, 1r. 1a.

Tel. 93 830 06 98

08180 MOIÀ

Marina Berdalet exposa a Manresa

Josep Font

Marina Berdalet, artista resident a l'Estany i membre del Cercle Artístic Moianès, va guanyar la primera edició del Premi Tendències, convocat per la Fundació Catalunya Caixa i Regió7 - Televisió de Manresa. El propòsit del premi és donar a conèixer talents que, a parer del jurat, mereixen mostrar el seu treball en esferes més àmplies que les de l'àmbit habitual. L'altra guanyador del premi va ser el duet de música electrònica No Parfum. S'havia demanat als dos guanyadors de mostrar el seu treball de forma conjunta.

L'exposició de Berdalet s'ha pogut veure d'agost a octubre a la Sala de la Plana de l'Om, un prestigiós espai on han exposat, només el darrer any, artistes com Perejaume, fotògrafs com Català Roca o s'hi han presentat també exposicions produïdes per Arts Santa Mònica a l'entorn del compositor manresà Mestres Quadreny. L'exposició de Berdalet, de gran format, va coincidir amb la Festa Major de Manresa i és una selecció que mostra la trajectòria de l'artista, amb un llenguatge proper al figuratiu, delicat, precís i intimista, en la qual la natura té un rol essencial, combinant els paisatges exteriors amb els interiors. Aquest premi i exposició constitueixen, doncs, un pas important en la tra-



Berdalet a la Plana de l'Om (fot. Berdalet))

jectòria de l'artista, llicenciada en Belles Arts i guanyadora de premis com el Joan Vilanova i el Ciutat de Manresa, de qui LA TOSCA ja es va fer ressò en la mostra a l'Espai Franch de Castellterçol.

BARCELONA: C/ Ter 12-14 (Pol. Ind. CAN CALOPA) • ☎ 936 747 112 Fax 935 894 393 • ✉ Apdo. (P.O. Box) 60 • 08174 SANT CUGAT DEL VALLÈS (Barcelona)

Cinc anys fent orquestra

Associació Orquestra de Collsuspina

L'últim cap de setmana d'agost, l'Orquestra de Collsuspina va celebrar la cinquena edició del seu concert d'estiu. El que començà com una experiència musical a l'ermita de Sant Cugat de Gavadons, amb divuit músics locals, es consolida com una entitat cultural del Moianès amb una quarantena d'intèrprets i uns cinquanta socis. La característica principal n'és la diversitat i la participació de músics de totes les edats i nivells, compartint un mateix projecte i dirigits pel jove músic Daniel Vallejo Rives. Aquesta proposta musical ha ajudat nens que s'inicien en els estudis musicals a viure una experiència molt enriquidora, essent el més petit de set anys. També algunes persones grans, que de joves havien tocat un instrument i l'havien guardat a l'armari, han pogut recuperar la pràctica i tornen a gaudir del plaer de la música, essent el més gran de setanta anys.

Cada estiu dediquen una setmana a fer un curset intensiu d'assaigs per preparar aquests concerts. La cinquena edició ha tingut la novetat de fer un doble concert a Collsuspina i a Moià. El local social

Ramon Cabanas de Collsuspina i l'església parroquial de Moià es van omplir d'un nombrós públic que va gaudir de la música i de les imatges que recordaven la història de l'orquestra.

El repertori va ser un recopilatori dels cinc anys, amb obres de Bizet, Badelt, Krommer, Mendelsson, Grieg, Morricone, Sibelius, del mateix Vallejo, i una cançó de Silvas interpretada per Juliette, jove vocalista de Moià.

Des del 2011, l'OC és ja una associació legalment constituïda i s'organitza a partir de comissions. El que en un principi havia estat responsabilitat única del director, ara ha evolucionat cap a la participació i la corresponsabilitat. La comissió pedagògica vetlla perquè el projecte sigui una experiència enriquidora per als participants; la comissió de repertori proposa què és el que s'interpretarà en la pròxima edició, i la comissió de comunicació manté el blog i fa la difusió. La junta directiva, òrgan gestor entre assemblees, ja ha començat a treballar en la sisena edició del concert d'estiu. Tothom hi és convidat.



Actuació a l'església de Moià (fot. OC)

PERFILS

Anna Ma. Molera, esperantista

Roser Portet i Capdevila



Anna M. Molera (fot. R. Portet)

Quan el seu pare, Ramon Molera, va morir en 1983, l'Anna Maria va haver de plantejar-se què fer de tota la documentació que aquest havia recollit durant tota la seva vida sobre l'esperanto, aquesta llengua nascuda en 1887 amb vocació que tothom es pogués entendre a l'uníson. Recentment s'ha digitalitzar el catàleg i això permet que la biblioteca obri directament les portes a tot el món gràcies a internet. La feina perseverant i silenciosa d'anys de l'Anna Maria és aquí, al nostre poble: Moià és al mapa dels esperantistes d'arreu.

Com definiries la tasca que duus a terme sobre l'esperanto a Moià?

Treballa en tres eixos indissociables: l'esperanto en si, la biblioteca d'esperanto Ramon Molera i el catàleg de publicacions esperantistes. L'esperanto és una llengua internacional basada en una síntesi de les llengües indoeuropees amb vocació de trencar qualsevol barrera lingüística. La biblioteca és particular, catalogada entre

les deu primeres del món; va ser creada a principis dels anys setanta i disposa de 4.000 llibres i més de 2.200 títols de revistes. Entre aquests darrers sobresurten la primera revista publicada, en 1889, i tota la col·lecció de *La Esperantisto*. La biblioteca també inclou fotografies, cartells, insignies, postals, segells...

La biblioteca Ramon Molera no és única a Catalunya. A Sant Pau d'Ordal (Subirats) hi ha un museu immens, tot relacionat amb l'esperanto, que disposa de molts fons --quant a volum és tres vegades la de Moià--, però en qualitat potser és més interessant la nostra, sobretot pel valor de la col·lecció de revistes.

Com va néixer l'interès per l'esperanto a Moià?

El meu pare es fa esperantista arran del fet que, l'any 1936, un oncle d'en Josep Solà s'exilia a França i els deixa una gramàtica d'esperanto. A aquests nois de tretze anys els capta l'atenció, i el meu pare s'hi endinsa, i pràcticament per tota la vida. Poc després, en 1937, els ferits de les Brigades Internacionals estan als Escolapis i entre els soldats n'hi ha que saben esperanto; el meu pare i el seu amic s'hi entusiasmen en comprovar la utilitat de la llengua.

A partir d'aleshores va anar recollint material; una adquisició molt important es va donar a finals dels anys seixanta, quan comprà una part de la biblioteca d'un esperantista; per això tenim una col·lecció tan important de revistes. També hi ha algunes curiositats, entre altres, una mini-bíblia o el llibre vermell del Mao de l'època, traduït a l'esperanto, del qual tenim un exemplar que va entrar clandestinament a casa nostra; el meu pare aconseguí que l'hi enviessin des d'Alemanya amb un plec de revistes.

En tenir aquest volum de documentació se li fa evident la necessitat de catalogar-ho, i només troba un catàleg de 1934; havien passat, per tant, quaranta anys sense que s'hagués recopilat la documentació publicada. Per això ell crea el butlletí *Kolektado*, que s'edita aquí a Moià en 1978.

Es feien cursos presencials i s'organitzaven activitats?

Sí, es feien cursos per als nois al local de La Tosca, i per a les noies a la Cultura de Dona. Si venia algun estranger, s'aprofitava per a fer alguna conferència. No s'organitzava un congrés català, però sí que es feien trobades, sempre en un lloc diferent de Catalunya. Aquí a Moià cada any s'omplia un autocar per anar-hi. I també s'anava als congressos espanyols: el de la Hispana Esperanto Federacio, a Terrassa —crec que l'any 1951—, va ser el primer després de la guerra i es va fer aquí perquè el gruix principal d'esperantistes ha estat sempre a Catalunya. També van anar a Bilbao, Gijón, Saragossa, Madrid...

L'any 1951, juntament amb Josep Solà, el meu pare funda l'Esperanto Grupo Moyá i, a partir de 1952, crea un curs

d'esperanto per correspondència: més de 3.000 persones s'hi van matricular. Posava un anunci petit en revistes de l'època: «¿Quiere tener el mundo en sus manos? Aprenda esperanto.» La matrícula del curs costava 20 pessetes i constava de 20 lliçons. Aquests cursos van funcionar des dels anys cinquanta fins als setanta. Alhora eren reconeguts pel Ministerio de Educación y Ciencia. Hi ha hagut grans esperantistes que van començar amb aquests cursos.

Què significava per al jovent del poble d'aquella època?

A vegades em trobo gent que em diu: «Jo anava amb el teu pare a aprendre esperanto, però hi feia esperanto, hi feia català, hi feia de tot.» Sempre havia intentat compartir tot el seu coneixement a Moià.

Hi havia la possibilitat de viatjar; anar a aquells congressos, en aquells anys cinquanta, significava viatjar una mica i conèixer gent d'altres llocs. I també hi va haver l'Orquestra Stelo. Sembla que Moià va ser dels pobles on hi havia més esperantistes d'Espanya, i la gent de Moià recorda amb molt d'afecte la seva experiència d'haver après esperanto i el que representava. Es va conèixer tant



Anna M. Molera a la biblioteca (fot. R. Portet)

Moià que, aquí a casa, havien arribat cartes amb només les dades de «Molera» i «Moià», i podien venir del racó més insòlit del món.

L'esperanto va ser la vida del teu pare i també la teva?

La idea de l'esperanto va captivar el meu pare, la idea que no hi hagués barreres lingüístiques el fascinava. Jo no faig distinció, a casa es parlava català i esperanto. No recordo no saber-lo, i sempre hem rebut visites d'esperantistes. Amb els congressos, el meu pare va poder anar, per exemple, a Budapest, en una època en què no era fàcil pel franquisme i pel comunisme. Un altre viatge molt interessant per a ell va ser anar als Països Escandinaus: l'havien convidat per a anar-hi a fer una sèrie de conferències, no cobrava res però estava a casa d'esperantistes. Una de les conferències era sobre Espanya: ell sempre la començava situant els oients geogràficament; per a fer-ho, la primera diapositiva que posava era una imatge de Moià, explicava què era Moià; la segona diapositiva era de Montserrat, després de Barcelona i després ja posava imatges de l'aqüeducte de Segòvia, l'Alcàzar de Toledo...

També havia estat representant a Espanya de l'Associació Universal d'Esperanto, delegat en cap a Espanya de l'Associació Universal d'Esperanto i corresponsal de moltes revistes esperantistes.

Jo també anava a congressos, i encara hi vaig, al català i a l'espanyol. Són uns dies que estàs en un món totalment diferent i especial.

Com va néixer la biblioteca?

Quan mor el pare, l'any 1983, és quan li dono el nom de «Esperanto - Biblioteko Ramon Molera Pedrals». Ell havia començat a treballar en el catàleg, a enquadernar les revistes..., però realment

la seva organització va ser feina meva, perquè ell tenia tota la informació al cap, sabia exactament el que tenia i el que no. Quan ell mor, em trobo amb tot el material i, encara que havia col·laborat amb ell, jo no en coneixia tot l'abast i, si volia conservar la seva feina, havia d'endreçar-lo i catalogar-lo. Em vaig fer un catàleg, que sortí en 1987, i això ja em va permetre de saber si, quan m'oferien un llibre o una revista, el tenia o no. Ara ja és obsolet, però em va ser molt útil.

En què ha consistit la digitalització del catàleg de la biblioteca?

S'ha fet amb el programa OpenBiblio, de codi obert i traduït a l'esperanto, un sistema automatitzat que conté el catàleg en línia, amb la col·laboració de l'esperantista i informàtic Javier Guerrero, que ja havia fet la digitalització del Museu de Sant Pau d'Ordal. És el mateix sistema que utilitza la Federació Espanyola de Esperanto. La cerca és senzilla, per internet, amb la referència de cerca de llibres i revistes.

Es continua estudiant esperanto?

Sí, i internet l'ha obert molt. El que passa és que no podem donar un nombre dels esperantistes existents. Sí que hi ha els que assisteixen als congressos, però és difícil donar xifres.

Tens uns horaris establerts d'obertura de la biblioteca?

Normalment a l'hivern obro de dilluns a dijous, però sempre és millor trucar-me i quedar per a fer les consultes. Com que no és una biblioteca oficial, jo m'ho organitzo com em va bé, sempre hi tinc feina. Ara, per exemple, estic fent una recopilació de tot el que s'ha publicat de català en esperanto; l'apartat dels llibres és força fàcil, està més a l'abast, però del que s'ha publicat en revistes és més difícil de fer-ne el seguiment.

Ramon Soler i Artigas, caminaire

Elvira Permanyer



Ramon Soler (fot. E. Permanyer)

En Ramon és un castellerçolenc de pro, conversador incansable i caminaire infatigable. Per a aquells que el coneixem, la seva aventura de fer el Camí de Sant Jaume des de casa fins a l'altra punta de la península, no ens hauria d'estranyar, ans al contrari, quasi diríem que era el que li faltava per fer. Coneixedor de la comarca, pas a pas fent camins i dreces, pujant i baixant muntanyes, va decidir agafar «motxilla i manta» i a Santiago falta gent! Un cop tornat a casa ens rep i davant d'un portàtil ens passa les moltes fotografies fetes al llarg del Camí. S'inicia una conversa que ens aproxima a les emocions de felicitat i satisfacció per haver aconseguit l'objectiu, i traspua noves coneixences obtingudes de la gent que, com ell, feien el Camí.

Com et va venir la idea de fer el Camí de Sant Jaume?

La idea de fer el Camí la tenia des de feia temps, però la situació laboral no em permetia fer-lo d'una tirada. Un cop jubilat

vaig començar a pensar-hi. Primer vaig recollir informació, després vaig conèixer una gent de Caldes que feien el *Camí català* des de Sant Pere de Rodes (cap de Creus) fins a l'Estany i durant uns quants diumenges el vàrem fer i em vaig acabar d'engrescar.

Per què fer-lo a la primavera?

Tots els comentaris coincidien que la millor època és la primavera: acostuma fer bon temps i encara que faci calor no és tan forta com la de l'estiu. A més, a la primavera tot és verd i florit i, per tant, traspasar les Castelles seria més agraït. Vaig marxar el dia 25 d'abril de Castellterçol cap a Montserrat, d'on vaig sortir el dia 27 amb la *credencial de pelegrí* que hauria de timbrar en cada etapa i així certificar que havia fet el Camí. En aquesta primera etapa inicial em van acompanyar dos amics, en Quim Rovira i en Joan Capdevila. I des d'aleshores, sol fins a Santiago, on vaig arribar el 2 de juny després de 1.200 km.

Amb què t'has assessorat per a fer el Camí?

Bàsicament, amb la guia editada pels Amics del Camí de Sant Jaume, una guia amb molta informació dels trajectes a seguir, dels pobles per on passar, rierols o rius a traspasar, on timbrar la credencial, els albergs per a dormir, els llocs on menjar... En trajectes poc clars t'avisava i donava pistes per a continuar, però el consell bàsic era i és: *sempre de cara a ponent*. Com que la guia pesava, vaig fer-ne fotocòpies i a cada etapa feta llençava els fulls corresponents i en arribar a Santiago s'havia acabat la guia i el Camí. Ha estat una molt bona guia, fins i tot en els trajectes que no quedava

ben clara la senyalització, t'avisava que et podries equivocar i et donava pistes per continuar, però el consell bàsic era i és: sempre de cara a ponent.

Has complert el calendari?

Sí, tot ha sortit segons la planificació feta. La idea era fer de 30 a 35 km diaris. Això volia dir que durant les primeres hores feia uns 6 km/h per a anar baixant fins a 4 km/h. Al pas pels Monegres vaig arribar a fer 50 km diaris, van ser les etapes més llargues. Em llevava a les sis i sortia a quarts de set per arribar als albergs a l'hora de dinar.

Què duies a la motxilla?

Aconsellen no superar els 10 kg de pes. Hi duia uns pantalons curts, dues camises, tres samarretes, jersei, mitjons, calçotets, sac de dormir, màrrega, impermeable, necessari sense màquina d'afaitar —per estalviar pes, d'aquí la barba— i algunes panses o fruits secs per a referme. Vestia un anorac de plomes, camisa, barret i pantalons llargs; calçava botes de mitja canya amb mitjons transpirables i antifricció i bastó.

Quin tipus de comunicació feies servir pera a contactar amb els de casa?

Duia un mòbil normal per al qual m'havia comprat un carregador solar per si feia falta, però a tot els albergs hi havia endolls al costat dels llits o de les lliteres per als carregadors. Gairebé a tot arreu tenien connexió a internet amb ordinadors d'accés gratuït per als pelegrins.

De tots els quilòmetres fets, quins foren els més feixucs?

El dels Monegres, sens dubte! Per a mi els més durs, paisatgísticament tot és igual i es fa llarg. Fas una volta de 360° i tot és igual, només veus conills. A partir de la Rioja es troba més gent que baixen pel *Camí francès* de Ron-

cesvalles. El Camí es fa bé; mesurant les forces i sabent repartir-les, el pot fer tothom, cadascú al seu pas; molta gent fa una mitjana de 20 a 25 km diaris, d'altres el fan corrent o amb bicicleta. La diversitat de paisatges, de pobles, etc. fa del Camí un espectacle constant, però el millor de tot és la gent, cadascú amb el seu objectiu, però tothom amb ganes de compartir-lo.

Algun suport logístic?

Havíem programat que la Mariona vindria a ciutats on pogués arribar fàcilment amb tren o avió. Així el primer suport el vaig tenir a Saragossa, on vaig reduir pes, fora samarretes, màrrega i sac de dormir, ja que amb el sac-lleñol era suficient i el pes es reduí a 7-8 kg; després a Logronyo, a Burgos i, finalment, a Santiago.

Quina gent es troba?

La gent és el millor del Camí. Per un banda, la dels pobles, que et reconeixen com a pelegrí i t'acullen molt bé, t'indiquen els camins, els albergs... Diria que a tot arreu m'he sentit ben acollit. L'altra és la que fa el Camí, gent d'arreu, que el fa com a repte personal, de reflexió..., també hi ha gent que el fa amb mentalitat de pelegrí verdader. Molts dies, un cop dinat i dutxat, t'asseies a recer d'una ombra i a fer-la petar; la diferència de llengües, cap problema!, sempre hi havia algú que en sabia alguna altra i traduïa. Xerraven de tot i més, fins de bolets, ja que vaig conèixer un micòleg que en sabia moltíssim. També era l'oportunitat de visitar la ciutat o el poble, veure els monuments, fruit dels paisatges, d'un bon *caldo gallego* o d'un *pop a feria*. Cal dir que, caminant, el menjar ha de ser lleuger i amb molt líquid, però quan arribava a algun lloc important o quan ens trobàvem amb la Mariona, fèiem un bon àpat. Es podria dir que he fet un Camí turísticogastronòmicopaisatgístic i religiós.



Ramon Soler a l'entrada de Galícia (fot. R. Soler)

El Camí és fàcil de seguir?

Si, en general és ben senyalitzat, el tros català molt bé. El tros de l'Aragó no ho és tant, però com que vas sol potser ho trobes més. A la Rioja el Camí també està ben senyalitzat, a més els paisatges canvien moltíssim: conreus, arbres fruiters, vinyes, l'Ebre, a l'horitzó el Moncayo. Els trajectes per Castella tornen a ser feixucs fins a arribar a Lleó i l'entrada a Galícia, on els paisatges verdegem: castanyers, eucaliptus altíssims, vaques, *hórreos*, cabanyes celtes...; se sent la presència de Santiago. Durant tot el Camí vas trobant plafons informatius que veus de lluny i t'orienten. Pràcticament tots els albergs estan senyalitzats i n'hi ha de tot tipus, des dels *cuarteleros*, amb sales de tres-centes lliteres i dutxes comunitàries, fins a petits albergs i cases particulars preparades per a acollir els pelegrins: dutxes, avituallament per a recuperar forces i llits.

Quina és la impressió en veure Santiago des del Monte del Gozo?

D'alegria i a la vegada de sorpresa per arribar-hi, ja que falten pocs quilòmetres i Santiago és a l'horitzó. El més sorprenent és no veure les esglésies fins que no ets

ben bé a prop de la plaça de l'Obradoiro. La catedral, una immensitat, i, per arrodonir-ho, en entrar-hi feien ballar el *botafumeiro*. És espectacular!

Ho repetiries?

Un cop a casa vaig veure que m'havia aprimat uns 7 kg (literalment em van caure el pantalons de vestir), les botes s'havien rebaixat 8 mm, els peus s'havien portat perfectament. Tot havia sortit rodó, havia tingut l'oportunitat de conèixer gent diversa, havia vist paisatges de tota mena... Et diria que sí, el tornaria a fer, però ara m'agradaria compartir-lo amb la meva gent, encara que sol ha estat una experiència molt bona.

Què aconsellaries a qui volgués fer-lo?

Li aconsellaria que sortís de casa seva, del seu poble, no de Roncesvalles o de Sant Pere de Roda. Sortir de casa com una manera de dir d'on s'és, per participar de l'intercanvi de coneixements com feien els antics pelegrins, recollint les llegendes de cada país, les músiques d'arreu, en definitiva *ser un pelegrí del Camí de Sant Jaume*.

MISCEL·LÀNIA

L'enyorança d'altres Festes Majors

Agustina Cantó

Que les arques municipals es troben buides i endeutades, tots ho sabem, i ho saben fins i tot més enllà de les nostre fronteres. Aquest, certament, deu ser el motiu que hàgim tingut una Festa Major pobra.

No m'atreviria, en els temps actuals, a demanar una festa com les que havia viscut. Passem temps difícils i tots ho entenem: aquells envelats, aquelles grans orquestres, la processó, com tan bé ho explica La Trinca en un disc, han passat a la història. Ara bé, hi ha moltes maneres de celebrar una festa sense grans despeses i sense deixar que el poble es pregunti perplex on és aquell Mojà brillant, enveja dels pobles veïns que venien a participar de la nostra alegria.

Crec que per als joves que van a dormir a les set del matí, en el parc hi va haver conjunts musicals amb uns decibels tan elevats que cap veí a menys de cinc-cents metres no pogué dormir. El jovent degué gaudir, ja que són amants del soroll, però no tots som joves i potser amb el volum musical més baixet s'ho haurien passat igualment bé sense molestar aquells a qui aquesta música posa frenètics.

On s'és vist que una tarda de Festa Major no hi hagi algun espectacle per a

la gent gran? Falten diners, però no tot és qüestió econòmica. Cal pensar, i segurament els Cantaires de l'Esplai o l'Orquestra de Collsuspina ens haurien fet passar una tarda deliciosa en el marc de la plaça Major amb una ínfima remuneració econòmica.

Tampoc la Festa de l'Arbre Fruiter no va tenir gran lluïdesa. M'apena recordar aquell escenari ple d'autoritats, amb reina i pubilla de la festa, amb personatges rellevants, amb cantants acreditats, amb una cobla que en acabar tocava sardanes davant la casa de la vila i, per acabar la festa, el castell de focs.

A la reina i a la pubilla van retirar-les, i jo, que mai no vaig tenir el goig de ser-ho, admirava cada any aquelles nenes precioses (en aquesta edat, totes ho són) que tenien l'alegria d'una tarda de ser admirades per una població que també sentia el seu goig.

A la Festa de l'Arbre d'aquest any, per a cantar l'Himne de l'Arbre Fruiter van posar un CD. Tenim un cor: per què no va actuar com feia sempre? Suposo que no va pas ser culpa de la crisi econòmica o per falta d'assaig.

Pel que vaig presenciar, el més notable de la Festa Major va ser el pregó,

Sant Antoni, 14
08180 MOIÀ



Tel. 93 830 03 02



La darrera Reina, Núria Arisa, acompanyada per Ricard Fornesa, l'any 2004 (fot. Renom)

original del músic moianès Quim Vila, portant Moià al lloc que li correspon, ja que, com diu la cançó, el nostre poble no és conegut solament pel deute municipal, sinó per tantes coses que tenim i anem abandonant. Potser acabaran morint sense dolor i els únics que ho sentirem serem la gent gran que vam viure unes èpoques esplendoroses que portem al cor i mai no oblidarem.

Tampoc la Festa Barroca no va ser gaire lluida. Hi va haver força gent, però poques parades. Potser els firaires van pensar que en un poble arruïnat com el nostre tindrien poques vendes i van quedar-se a casa.

Ja sé que tot és molt difícil i criticar és molt fàcil, però amb paciència i bona voluntat es pot assolir un esplèndida Festa Major.



La comitiva d'enguany, amb Martí Boada i l'alcalde, Dionís Guiteras (fot. C.I.C. - Moià)

50! Nats el 62

Alícia Arisa

Aquest any 2012 fa cinquanta anys que els Beatles van enregistrar *Love me do*, també fa cinquanta anys de la gran nevada i, encara que no ho sembli, fa cinquanta anys que va morir Marilyn...

Sí, enguany els nascuts l'any 1962 celebrem el cinquantè aniversari. Les persones de Moia i les que hi han vingut a viure que van néixer aquell any van ser convocades amb la proposta de celebrar-ho conjuntament. Tots els qui van acudir a la crida van compartir en més o menys grau la tria de la mena de celebració que faríem, partint de la idea de passar un dia junts.

Així, doncs, el dia va ser el 23 de setembre, diumenge. Havíem quedat a la plaça del Moianès per compartir algun cotxe, i va ser des d'allà que vam anar tirant per arribar puntuals a Món Sant Benet a les deu del matí. El monestir de Sant Benet de Bages és una de les propostes d'aquest *món* que el visitant pot escollir.

Va ser la nostra aposta per la història, per això s'havia concertat una visita guia-

da. La història mil·lenària del monestir, des de l'alta edat mitjana fins al modernisme, explicada amb el suport d'audiovisuals que en alguns moments creaven l'efecte de vivència.

Després d'un matí cultural, una estoneta al sol per a intercanviar salutacions, comentar la visita i deixar-nos fotografiar per immortalitzar la trobada, se'ns va posar de meravella. I després, el dinar, allà mateix, al restaurant La Fonda, ubicat a l'edifici de la Fàbrica. Durant l'àpat ens vam obsequiar amb un petit record, es va fer lectura d'un text emotiu i encoratjador i no van faltar unes paraules per a tenir presents aquells que ens han deixat abans d'arribar als cinquanta.

A la tarda, s'havia reservat el Tosca, a Moia, per a continuar amb la celebració. Pastís d'aniversari, cava i la música que ens agrada, que és la bona! A més de ballar, vam tenir temps d'explicar-nos moltes experiències, perquè ara ja es pot dir que n'hem passades unes quantes, i també els nostres projectes, perquè s'ha de dir tot: encara tenim corda per a estona!



Participants en la trobada dels cinquantins i cinquantines

INDRETS

Caminades pel Moianès

Sebastià Padrisa

Passejant per Granera

Continuant el cicle de caminades curtes pel Moianès, el dia 10 de juny es va fer la seixanta-setena caminada. Sortirem a les vuit del matí de la plaça Catalunya, o dels ànecs, de Moià, cap a Granera, on, a l'aparcament del costat de la capella de Santa Cecília, ens vam retrobar tots els qui teníem ganes de conèixer una part d'aquest municipi.

A dos quarts de nou empenquèrem el camí anant cap a la carretera de Sant Llorenç Savall, que seguïrem fins a trobar el desviament senyalitzat del camí de Sant Llorenç. Continuem per aquest en direcció sud, baixem i passem prop de l'Ossol, mas que ens queda a l'esquerra. Planejem i seguim baixant fins a trobar els senyals indicadors de la Ronda del Moianès. Llavors deixem el camí de Sant Llorenç a la dreta i prosseguim en direcció sud-est, contemplant a la nostra dreta els estralls del foc de l'any 1994.

A mig camí de Sant Llorenç, podem veure les construccions de Sant Feliu de Vallcàrcara a baix, en direcció sud-oest. Nosaltres no hi anem, sinó que prenem el camí que va pujant a poc a poc fent giragonses. Vam veure a prop la masia anomenada la Païssa, que ens quedà a l'esquerra. Vam girar a la dreta i continuàrem pujant fins a trobar una cadena. Al davant, un xic enlairades, hi ha unes antenes. Vam passar la cadena i, seguint pel camí més fressat, arribàrem fins a prop de la casa del Salamó. La vam deixar a l'esquerra, seguint camí uns cent metres baixant una mica i girant a l'esquerra per un camí poc fressat. A poques passes vam veure una taula i al costat la font del Salamó. Allà vam esmorzar i tinguérem ocasió de tastar unes quantes maduixes bosca-



El Salamó (fot. S. Padrisa)

nes que trobarem pels voltants de la font. Una vegada esmorzats ens varen explicar una llegenda.

Tot seguit empenquèrem el camí de tornada per on havíem vingut i el refèrem fins a la cadena, seguint camí en direcció a ponent, veient el castell de Granera al davant, enfilat. El camí baixava fort per entremig de feixes que es varen cremar en 1994. Veiérem la masia de Tintinyà a la nostra dreta, una mica enfilada. Continuàrem baixant fins al cul del torrent, en què trobarem el camí de Tintinyà. El seguïrem en direcció a Granera, deixant el trencant de l'Ossol a l'esquerra i fent camí fins a passar pel costat de la casa la Riera. Continuàrem, ara pujant fort, fins a l'aparcament de Santa Cecília, lloc des d'on havíem començat la ruta. Allà ens acomiadàrem fins a la pròxima excursió.

Esglésies d'Oló

Joan Roca i Sallas

Veig que LA TOSCA, en la seva nova etapa, estén les ales per volar cap als pobles del Moianès, cosa que em sembla encertada. Doncs bé, per raó del lloc on vaig néixer i créixer (el Molí del Perer, par-ròquia de Rodors), tinc un cert coneixement de Santa Maria d'Oló, tant del poble com del terme municipal i les seves cases de pagès. Per això m'agradaria parlar de les esglésies que aquest terme conté.

Sortint de Moià, passat l'Estany i seguint la carretera d'Oló, trobem l'església de Sant Feliu de Terrassola (o, popularment, Sant Feliuet), ben coneguda dels moianesos. És un bon conjunt romànic, encertadament restaurat.

Prosseguint en direcció a Oló, trobem una masia anomenada Vilanova del Pla (o, abreujadament, Vilanova), que té una capella romànica rodona, dedicada a sant Jaume. No és gaire gran, però va ser restaurada, abans de la guerra, per l'arquitecte Puig i Cadafalch, si no vaig errat. Aquesta capella està adossada a la casa.

Continuant la mateixa carretera, aviat arribem al nucli d'Oló, que té l'església

antiga a la part alta del poble. És d'estil barroc i conserva el retaule original, perquè és un temple que afortunadament es va salvar de les destrosses de l'any 1936. Com a temple parroquial, Santa Maria d'Oló té una edificació nova (beneïda l'any 1963), clara i bonica, a la part baixa de la població.

Si enfilem la gran pujada de la Salada, quan arribem a la carena i en direcció a l'Estany, trobem l'església de Sant Miquel, que dona nom a la casa que hi ha al darrere. Aquesta església té les parets en bon estat, però la teulada s'està ensorrant.

Fent mitja volta i marxant carena avall, en direcció a Sant Joan d'Oló, abans d'arribar-hi podem veure Santa Creu de la Plana, una capella aïllada i petita. Quant a Sant Joan d'Oló, és una església parroquial amb retaules barrocs originals i ben restaurats, pels artesans Abancó de Moià, quan Mn. Joan Torra era rector d'Oló.

Tirant avall, en direcció a Avinyó, passada la masia anomenada Armenteres, hi ha Sant Joan Vell, església d'estil romànic, però està tota ensorrada.



El conjunt de Vilarassau (fot. J. Graners)

Emprenent ara el retorn, passem per Vilarassau (o, popularment i abreujadament, Sau) i ens aturem per admirar aquesta gran casa (vegeu la fotografia adjunta). Inclou una església romànica, dedicada a sant Vicenç, amb reminiscències de la pintura original, també restaurada en temps de Mn. Torra i comptant amb l'ajut del poble de Santa Maria d'Oló. Com que Sant Vicenç de Vilarassau és parròquia, compta amb un petit cementiri. L'últim enterrament que s'hi va fer (que jo recordi) va ser el de l'amo de Sau, pare de l'actual propietari, que viu i treballa allí.

Com a curiositats sobre Sau, alguns moianesos potser recordaran la Srta. Pilar Soler, de cal Perxer de Moià, que n'havia

estat mestressa. El meu oncle Lluís Roca n'havia estat procurador, rellevant el «Mateta» (Francesc Matarrodona). La família Arisa, fins fa poc de Coromines, procedia de Sau. També en procedia la mare d'en Josep Gallifa (avi). Semblantment, l'avi de l'actual avi de la fusteria Graners de Moià (fundada l'any 1896) també era fill de Sau; per això molts moianesos encara sabem on és «cal Fuster de Sau». Precisament la fotografia que il·lustra aquest escrit va ser tirada per Josep Graners amb motiu d'una excursió que vàrem fer a casa del seu avi.

Per acabar, esmentem algunes cases pairals grans que tenen capella: el Solà de Sant Esteve, els Clapers de Sant Joan, la Rodoreda, etc.

UNA MICA D'HISTÒRIA

Les últimes neveres amb barres de gel

Joan Carrera i Vilardell

El fet de poder disposar de barres de gel artificial fabricat a Moià en els anys cinquanta i principis dels seixanta va propiciar l'aparició de neveres en moltes cases del poble i de la comarca. Eren models que bàsicament eren fets de fusta i amb forma d'armari, tenien parets que estaven folrades amb llauna o zenc i que entremig comptaven amb diversos materials aïllants com ara el suro, serradures, palla o alga marina, que ajudaven que el gel no es fongués tan ràpidament.

Un tros gran de la barra de gel es posava en una safata al compartiment amb tapa a dalt de la caixa, que en alguns models disposaven a dins d'un dipòsit per a omplir-lo d'aigua, que, passant pel serpentí de tub situat sota la safata on es posava el gel, acabava en una aixeta de la qual s'omplia la gerra d'aigua freda.

L'aire fred per efecte tèrmic circulava per sota i al voltant dels compartiments de l'emmagatzematge en la secció més baixa. Alguns models més fins tenien aixetes per a drenar l'aigua del gel i una safata de recollida sota el tanc. En models més barats tenien una cassola de degoteig col·locada sota la caixa i calia buidar-la almenys un cop al dia. La capacitat interior de la nevera era molt petita comparada amb les d'avui en dia.

El gel s'havia d'anar a buscar cada dia a la fàbrica que hi havia al carrer del Palau i transportar-lo a casa dins d'una galleda o una bossa feta de malla.

Passava també un noi amb un carretó carregat de gel pels carrers i anava parant i venent trossos de diferents mides i preus, segons se li demanava. La gent sortia amb una galleda i en comprava un

tros per a la seva nevera; el repartidor portava una mena de forquilla de ferro amb la qual, picant fort, trencava la barra pel lloc adequat a la comanda de cada client, que era en cèntims (vint cèntims de gel corresponia més o menys a vint centímetres de barra.)

formació cultural i social, els habitatges principalment experimentaren importants canvis, les cuines de carbó varen ser substituïdes per cuines de butà o de gas ciutat. Les bombones també s'usaven per a les estufes de butà, que reemplaçaren progressivament les de petroli. Nous ma-



A l'estiu, quan s'acostaven festes, tothom es proveïa encara més de gel. Es donava la circumstància que molts dies s'havia de fer cua per a obtenir-lo. La gent el comprava per a refrescar les begudes dins de cubells, i algunes vegades no es podia adquirir perquè s'acabava abans d'hora.

La fabricació de les barres de gel depenia en certa manera del subministrament elèctric, però en aquells moments de restricció que es vivia moltes vegades només se'n podia disposar a la nit, moment que s'aprofitava per a fer la producció per a l'endemà.

Va anar passant el temps i a mida que entràvem en els anys seixanta, a Catalunya es va viure una autèntica trans-

terials, com els aglomerats de fusta i la fòrmica, revolucionaren la fabricació de mobles.

L'aparició de nous electrodomèstics va ser imparable: neveres elèctriques, rentadores, rentavaixelles, ràdios i televisors revolucionaren les condicions de confortabilitat.

La nevera elèctrica va matar la indústria de les barres de gel, i les llars catalanes iniciaren la transició de l'autarquia cap a la societat de consum.

Per a la redacció d'aquest article he comptat amb el testimoniatge de Josep Carrera Vilardell, Dolors Vilardell Matarrodona i Joan Codina Espinasa, tots ells naturals de Moià. (Fot. Pere Cornellas)

PUBLICACIONS

Llibres



Lluís Hernández, Arpad Mathé, A. Maria Molera.
Bibliografio de periodaĵoj en aŭ pri esperanto. Vol. 1.

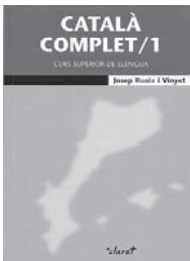
Budapest: Bibliografia Fondaĵo Luis M. Hernández Yzal, 2010. 1155 p.
Catàleg bibliogràfic de publicacions en esperanto aparegudes al món desde 1889 fins a l'actualitat. Estan catalogats un total de 14.143 títols. Aquesta obra va ser començada per Ramon Molera, continuant les recerques de Joan Amades, Petro Stojan i Josefo Takáks. Obra única al món.



Instrui dokumenti organizi: fest-libro por la 80-a naskiĝo-tago de Claude Gacond

Bad Bellinge: Iltis, 2011. 392 p.

Llibre en esperanto per a homenatjar els vuitanta anys de Claude Gacond, esperantista suís, amb la col·laboració d'esperantistes de quinze països diferents. Sota el títol «Planlingva kolekto "Ramon Molera Pedrals", Col·lecció de llengües planificades», Anna Maria Molera escriu la biografia de Ramon Molera i descriu la biblioteca d'Esperanto de Moià.



Josep Ruaiç. *Català complet / 1. Curs superior de llengua*

Barcelona: Claret, 2012 (3ª ed.). 204 pp.

Nova edició, revisada i actualitzada, d'aquest volum dedicat a temes introductoris, fonètica i ortografia, publicat per primera vegada l'any 1997; inclou una antologia literària de Ramon Llull a Bernat Metge.

Revistes

—**Cavall Fort**, núm. 1203 (primera quinzena de setembre 2012), amb l'article divulgatiu «Un viatge a través de l'evolució», signat per M. Àngels Petit, i les habituals col·laboracions d'en Picanyol;

—**L'Hospitalitat de la Mare de Déu de Lurdes Informa**, núm. 132 (Vic-Solsona, setembre 2012), amb l'article «El triple valor de Lurdes» (p. 2), de Josep Ruaiç;

—**Llengua Nacional**, núm. 80 (III trimestre 2012), que publica els treballs «Ambigüitat i desordre» (pp. 14-21), de J. Ruaiç, i «La combinació "de fins a" en descripcions científiques» (p. 22), de Carles Riera, més la ressenya del llibre *Notícies d'abans d'ahir. Llengua i cultura catalanes al segle XX*, d'August Rafanell, signada per J. Ruaiç.

Diaris

Regió 7

24-8-2012

«El tenor Dalmau González canta al Festival Viñas». «La fusió del dibuix i l'electrònica. El premi Tendències de Regió 7 i Televisió de Manresa uneix Marina Berdalet i els No Parfum a Caixa Manresa».

25-8-2012

«Marina Berdalet: La pintora que veia com creixien les plantes», reportatge signat per Xavier Domènech.

27-8-2012

«El Cercle Artístic del Moianès lliura els premis del concurs de pintura i dibuix infantil».

29-8-2012

«Moià recrearà per primer cop fets del 1714 des del punt de vista borbònic. L'edició d'enguany durarà tot el cap de setmana i estrenarà un documental amb participació moianesa». «Moià celebra la Fira del Vi i del Formatge i la Jornada de Botigues al Carrer».

30-8-2012

«El vídeo anticrisi de Moià ha rebut ja més de 13.600 visites a la xarxa».

3-9-2012

«Futbol: El Moià, campió del Torneig del Moianès després de superar el Castellterçol».

6-9-2012

«Entitats de Moià donen suport al periodista denunciat per Anglada».

8-9-2012

«Anglada, escridassat a Moià per haver denunciat un expert en xenofòbia». «Josep Montràs trenca el silenci i diu que no se sent responsable de la situació de Moià. "Regió 7" avança el contingut de la

primera entrevista de l'ex-alcalde des que va deixar el càrrec, concedida a la revista "La Tosca"». «"La Tosca" es renova per dins i per fora». «Moià pacta el retorn a un banc de 200.000 euros heretats de l'etapa de CiU. La Sindicatura de Comptes resoldrà la responsabilitat de l'anterior govern en el deute contret». «La sala d'escalada Via Boulder de Moià inicia un nou curs adreçat a infants».

9-9-2012

«El mercat de la festa barroca de Moià obre amb menys parades però amb molt públic». «La situació històrica, en alguns aspectes, recorda quan van néixer els totalitarismes», entrevista a Xavier Rius Sant, escriptor de Moià, signada per Xavier Domènech.

10-9-2012

«Moià viatja al segle XVIII mantenint el to reivindicatiu lligat a l'actualitat. La localitat ha celebrat l'onzena edició de la Festa Barroca, que relaciona els fets del 1714 i la situació que actualment travessa Catalunya». «Futbol: Un Moià superior al Tona B falla massa i no pot treure res més que unes taules».

12-9-2012

«Moià fa memòria als peus de Rafel Casanova. El secretari de l'Assemblea Nacional Catalana, Pere Pugés, va apel·lar a la responsabilitat nacional per honorar els qui lluitaren fa 300 anys». «La feina de paisatgista és una feina desconeguda» (Carme Borraz, paisatgista de Collsuspina, dins la secció «De casa»).

13-9-2012

«Vaig penjar l'estelada i vaig brindar des d'Irlanda per la independència», declaracions de la moianesa Patrícia Rovira dins l'elenc de «sensacions des de l'estranger» a la Diada Nacional de Catalunya. «No m'agraden les rutines i trio caminar per llocs diferents» (M. Rosa Vidal, comerciant jubilada de Moià, dins la secció «De casa»).

15-9-2012

«Ara es fa una perruqueria molt personalitzada» (Angi Tolosa, perruquera de Moià, dins la secció «De casa»).

16-9-2012

«La química ha espatllat molts dels aliments que consumim» (Marga Campos, experta en alimentació ecològica, macrobiòtica i herboristeria, de Moià, dins la secció «De casa»).

19-9-2012

«El Moianès impulsa un programa d'ocupació entre els joves». «Triatló: Catalunya assolix el segon lloc estatal amb Balde-llou [moianès], Pubill i Serrano».

20-9-2012

«Encara no he pogut fotografiar cap auro-
ra boreal» (Carles Illa, moianès aficionat a la meteorologia i a la fotografia, dins la secció «De casa»).

3-9-2012

«La vida ha estat llarga i estic content de tot plegat» (Joan Abancó, artista pintor de Moià, dins la secció «De casa»).

25-9-2012

«La fundació promou el coneixement del castell» (Josep M. Anzizu, llicenciat en dret i diplomàt per la Universitat de Harvard i propietari de la finca del castell de Castellterçol, dins la secció «De casa»).

26-9-2012

«El Moianès assessorarà per a accedir als crèdits de l'ICF».

27-9-2012

«Anglada presenta la querella contra el periodista moianès expert en xenofòbia. La PxC denuncia Xavier Rius per uns fragments del seu últim llibre, que analitza la xenofòbia a Catalunya». «Salsitxes fresques les 24 hores del dia. La carnisseria Teresa, de Moià, acaba d'incorporar una màquina expenedora d'embotits, ous i carn que permetrà vendre des d'una peça de xai fins a unes botifarres a qualsevol moment del dia». «Quan vas amb bicicleta elèctrica tens la sensació

que algú t'empeny» (Marc Banús, aparellador i venedor de bicicletes elèctriques, de Castellterçol, dins la secció «De casa»).

2-10-2012

«Monistrol de Calders promoció l'albergínia blanca del Bages». «Els bastoners de Moià conviden tres colles per a celebrar la trobada anual».

3-10-2012

«L'Estany clou el cicle Stagnum i Moià inicia el curs musical amb Anna Tobella».

EL 9 NOU

7-9-2012

«Entitats de Moià i el Grup Barnils, amb el periodista Xavier Rius».

10-9-2012

«Anglada anuncia fins a cinc denúncies contra el periodista Xavier Rius Sant».

ara.cat

3-9-2012

«El Moianès aconsegueix reduir l'atur a l'11%. Promou la cooperació econòmica i l'estalvi entre el Bages, Osona i el Vallès Oriental».

EL PUNT AVUI+

7-9-2012

«Retorn al 1714», reportatge de 3 pàgines, en el suplement «Sortim», sobre la Festa Barroca de Moià.

ALTRA PREMSA

24-9-2012 (*La Opinió*, Múrcia)

«Heràldica: Crespiera», llinatge originari de la vila de Moià.

3-10-2012 (*Sabadell*)

«Maria Ramoneda [filla de Moià] presenta la seva renúncia al càrrec de regidora».

BREUS

Dionís Guiteras, a la llista d'ERC

L'alcalde de Moià, Dionís Guiteras, formarà part de la candidatura d'ERC al Parlament de Catalunya en les eleccions del pròxim 25 de novembre. Guiteras substituirà com a primer representant del Bages, Laura Vilagrà, alcaldessa de Santpedor. A l'hora de tancar aquesta edició de LA TOSCA, no se sabia encara quina posició ocuparia en les llistes. Guiteras forma part de l'executiva nacional d'Esquerra com a president del Consell Assessor Municipal del partit.

Diada d'Unitat Popular a Calders.

Les Candidatures d'Unitat Popular del Moianès, Bages, Berguedà i Solsonès han celebrat a Calders, el diumenge 6 d'octubre, el Dia de la Unitat Popular, amb tallers, debats, mostra de cultura popular i concerts.

17a Trobada de Puntaires

Va tenir lloc al Parc Municipal, el matí del dia 16 de setembre, organitzada per l'Ajuntament i les Puntaires de Moià. En la tradicional trobada moianesa hi han participat colles de vint-i-tres poblacions.

Recapte d'aliments

El recapte d'aliments realitzat per Càritas a Moià els dies 29 i 30 de setembre va recollir 331 kg d'aliments, entre ells 78'5 kg de pasta, 58'5 kg d'arròs, 50 litres de llet i 48 d'oli. A més també s'aconseguien 180 kg de patates.

Activitats musicals

Joventuts Musicals inicià la temporada de concerts amb l'actuació, el dia 29 de setembre a l'Auditori de Sant Josep, de la mezzosoprano Anna Tobella, guanyadora del darrer premi patrocinat per l'Ajuntament de Moià en el Festival Internacional de Cant Francesc Viñas d'enguany. Acompanyada al piano per Alessio Coppola, interpretà obres de Toldrà, Tosti, Rossini, Bizet i Mozart.

El mateix dia 29 tingué lloc l'XI Trobada Country. L'escenari, previst a la plaça Major, s'hagué de traslladar pel mal temps a Les Faixes.

El 5 d'octubre a les onze de la nit, el bar musical Tosca presentà en concert a Pau Alabajos.

Activitats esportives

La botiga moianesa d'esports de muntanya GR177 va presentar a Can Carner, el dia 21 de setembre, a les vuit del vespre, una xerrada a càrrec de Núria Picas, campiona del món de curses de muntanya, en què donà a conèixer els seus mètodes d'entrenament i preparació. L'activitat es completà l'endemà amb un entrenament de *trail running* per Moià.

Cursos i formació

La Cultura de la Dona va organitzar un curs de cuina amb thermomix, el dia 18 de setembre, a Can Carner.

Forma, Centre d'Expressió Plàstica, situat al passatge Vilardell, ofereix cursos de dibuix i pintura i tallers d'art.

La botiga El Traç, de belles arts i manualitats, ofereix al carrer de les Joies, entre el mes d'octubre i el de desembre, un curs monogràfic de còmics.

Ràdio Moià

El programa «El Xiu Xiu» entrevistà, el dia 19 de setembre, l'ex-alcalde de Moià Josep Montràs. El dia 26 fou el torn de Felisa Serra, «la carnissera de la Plaça»; i el 3 d'octubre hi intervingué Toni Arenas, cap de la policia local de Moià.

Nous establiments i serveis

El dia 14 de setembre es va inaugurar l'establiment Prat Homs Sabaters, a l'avinguda de la Vila, 18.

La Carnisseria Teresa, al carrer de la Tosca, ofereix un servei de venda dels seus productes les 24 hores del dia a través d'una màquina expenedora.

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

Naixements

Júlia Hendler i Prats, filla de Daniel i d'Ag-nès, dia 11 d'agost.

Asiel Antúnez i Forcada, fill de Pere i de Sara, dia 19 d'agost.

Neus Ramírez Vives, filla de David i de Lina (oriünda de Moià), dia 26 d'agost.

Marc Hueso i Sentias, fill d'Òscar i de Lau-ra, dia 9 de setembre.

Elna Padrisa Font, filla de Pol i de Merit-xell, dia 16 de setembre, a Barcelona.

David Basora i Fàbrega, fill de Pau i de Marta, dia 17 de setembre.

Gal·la Lorente i Sánchez, filla de Jordi i de Berta, dia 24 de setembre.

Alimami Drammeh, fill de Bubacar i de Jainaba, dia 26 de setembre.

Esteve Abella i Sentias, fill d'Eduard i d'Antònia, dia 28 de setembre.

Defuncions

Francesc Sala i Valldaura, de vuitanta-vuit anys, vidu de M. Rosa Cuberta, dia 3 de setembre.

Jaume Forcada i Pedrals, de setanta anys, dia 13 de setembre, a Balenyà-Seva.

Pere Alboquers i Petitbò, de vuitanta-cinc anys, dia 19 de setembre.

Enriqueta Marfà i Alsina, de vuitanta-qua-tre anys, dia 19 de setembre.

Maria Dolors Creus i Trullàs, de vuitanta anys, dia 21 de setembre.

José Maldonado García, de setanta-nou anys, dia 30 de setembre.

Conxita Expósito Stankowich, de setanta-vuit anys, vídua de Pere Cantó Vives, dia 9 d'octubre, a Barcelona.

SOPA DE LLETRES

Elvira Permanyer

N	A	I	O	N	A	R	G	F	S	T	F	N	M	V
Q	P	R	Y	L	S	A	J	X	J	Y	J	K	L	
S	X	V	D	L	M	N	U	Y	H	G	A	I	Q	K
A	A	L	I	E	S	X	O	E	Z	N	S	J	R	V
I	Y	J	S	R	S	V	M	Z	L	Y	S	Y	E	M
O	N	Y	J	A	P	S	E	T	R	E	B	M	U	H
L	A	B	O	S	Y	C	E	V	M	D	Q	D	E	P
W	S	I	U	S	V	I	L	A	R	J	O	A	N	F
H	S	I	I	A	O	G	N	Q	P	V	T	P	N	V
Q	O	N	R	P	U	O	X	V	Z	U	H	A	I	G
V	B	H	U	V	N	V	M	R	Z	B	O	R	R	A
I	X	F	M	P	A	Y	K	O	D	U	X	H	W	P
E	T	B	O	P	H	A	R	I	G	L	A	C	O	S
Y	P	C	D	M	F	Y	K	B	A	Y	J	G	J	H
K	Y	J	S	R	H	H	G	T	C	Z	I	C	T	G

Cases de pagès

Busqueu 10 noms de cases de pa-gès de Moià (sense incloure els articles inicials en els casos en què en porten).

Podeu trobar els noms de les ca-ses de pagès a la pàgina següent.

DADES METEOROLÒGIQUES

Estació pluviomètrica de l'Escola Pia

LATITUD 41° 48' 53" N LONGITUD 2° 5' 44" ALTITUD 741 m

SETEMBRE 2012

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	Màx.	Min.	Mit.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	Parcial	TOTAL
De l'1 al 10	27,9	9,5	19,4	7	1	2	SW	14,4	
De l'11 al 20	29,7	10,8	19,4	4	1	5	SW	7,3	
Del 21 al 30	26,1	7,5	16,8	3	2	5	SW	50,3	72,0

Les dades meteorològiques de Mojà actualitzades cada 15 minuts es poden consultar a la pàgina web de Carles Illa i Casanova, *MeteoMojà*: www.elmoianes.net/meteoMoia.htm. També es pot seguir al Twitter, @MeteoMoia.

MISCEL·LÀNIA

Campanades

Mn. Pere Campàs i Bonay

El món és màgic com el d'Àlicia

Avui la física quàntica ens imposa una nova visió del món. Els àtoms són fenòmens al darrere dels quals no hi ha res.

Quina és, doncs, la realitat última de la matèria? Quina és la consistència de les coses del món?

Avui es divulga aquesta física atòmica. Sònia Vidal-Fernández, doctora

en física quàntica, acaba de publicar un llibre per a adolescents, *La porta dels tres panys*. Un noieta, en despertar veu al sostre de l'habitació una enigmàtica frase. Tot seguit es veu envoltat de sorprenents efectes que deriven de la física quàntica, a l'estil de *Àlicia en terra de meravelles*.

En el llibre hi podem llegir que un follet diu: «La humanitat ha de descobrir que el món que l'envolta és molt més màgic del que s'imagina.»

NOTA DE LA REDACCIÓ

Totes les persones i entitats que vulguin fer-nos arribar articles, cròniques, informacions, etc. per al pròxim número de LA TOSCA, ens ho poden fer arribar, abans del dia 17 de novembre, a través del correu electrònic latosca@latosca.org o bé deixant-nos-ho a la nostra bústia, a Can Carner.

Sopa de lletres: les deu cases de pagès de Mojà de la sopa de lletres són les següents: BOSSANYA, CAL GIRA, el GAI, la GRANOIA, les HUMBERTES, PASSARELL, el PRAT, el RIU, el SAIOL, VILARJOAN.